

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB5

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB5", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 20*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2003 , s. 40.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb5-txt-shoot-idd69f8cf5-08b4-48df-85fd-294444832dec.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 20

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB5:1

NB5:2

#

Det er da let nok at vise, hvor usandt og i Grunden, om end ubevidst, hvor forrædersk alt det med at forsvare Christendommen er, ja endog blot den hele Form, som Talen om Christendommen ordentligviis har. Sagen er, Præsterne og Videnskaben o: s: v: troe slet ikke paa Christendommen. Dersom En, selv fuldt troende paa, at det Gode, han taler om, er det Høieste, næsten segnende under Indtrykket af dets overvættets Salighed: hvor i al Verden vilde han falde paa at forsvare det, at føre et Forsvar for, at det virkeligen var et Gode, eller endog blot at tale saaledes,: dette er af 3 Grunde et stort Gode. – altsaa det Høieste, det over al Forstand, det som bringer det viseste Mskes Forstand til at svimle og gjør den til en Smule Spurve-Viisdom, det er – af 3 Grunde et stort Gode. Mesterlige Anti-Climax! Tænk en Forelsket; ja, han kan blive ved Dag ud og Dag ind at tale om sin Forelsk[els]es Salighed. Men hvis En forlangte af ham, at han skulde tale saaledes, at han af 3 Grunde skulde bevise den, eller endog vel forsvare den: mon han ikke vilde ansee dette for et afsindigt Forslag; eller hvis han var lidt mere kløgtig, vilde han vel sige til Den, der foreslog ham det: oho, Du veed nok ikke hvad det er at være forelsket, Du troer nok saa smaat, at jeg heller ikke er det.

#

NB5:3

#

I *1001 Nat* fortælles der saa ofte om at et Msk. giftede sig med en Genius; men skulde dette Forhold blive lykkeligt, saa maatte Msket forpligte sig til at tie og aldrig at spørge hvorfor, hvad saa end denne Genius gjorde. Dette er Forholdet til Overlegenhed.

Et Exempel findes saaledes i d. *871de Nat*.

NB5:4

#

Ballotationen (der egl. er Folke-Regjeringens Livs-Princip. Numerus) er alt Stort og Ædelt og Helligt og Elskeligts Undergang, fremfor Alt Xstd^s, da det er en Forgudelse af Verdsligheden og en Forgabelse i denne Verden.

Christendommen er lige stik imod. 1) Reent formelt. Thi Xstd. er evig Sandhed, og denne afskaffer Ballotationen aldeles. Som evig Sandhed er Christd.

ganske ligegyldig ved enten Noget har Majoriteten ell. ikke. Men i Ballotationens Abracadabra er Majoriteten Beviset for Sandhed; hvad der ikke har den er ikke Sandhed, og hvad der har den er Sandhed.

Rædsomme Aandløshed! 2) realiter er Xstd. lige stik imod. Thi Xstd. er den stridende Sandhed, antager, at her i denne usle Verden er Sandheden altid i Minoriteten. Altsaa christeligt er Sandheden i Minoriteten, ifølge Ballotationen er Majoriteten Sandheden: godt!

NB5:5

#

Det at hade Fader og Moder o: s: v: for Christi Skyld, er ogsaa Udtrykket for den rene Aandsbestemmelse af det at være Xsten. Som Xstus siger Den, der hører Ordet og gjør derefter er min Broder o: s: v: det vil sige alle umidd. Bestemmelser af Slægtskab og Deslige ere Intet naar de skulle være i Modsætning til Xstus.

NB5:6

#

Deri ligger jo dog ligesom en Grusomhed, at den Christne sættes i en Verden, der paa enhver Maade vil tvinge ham til at gjøre det Modsatte af hvad Gud ved Frygt og Bæven i hans Inderste byder ham at gjøre. Det var jo dog næsten ligesom en Grusomhed af Forældre, hvis de vilde true og strengt befale deres Barn: saaledes skal Du gjøre – og derpaa sætte det ud i Selskab netop med saadanne Børn, som paa enhver Maade vilde tvinge Barnet til at gjøre det Modsatte.

[a] Luther anfører ganske rigtigt blandt Kjendetegnene paa de Christne N° 7: at de (Christne) indvortes sørge ere bedrøvede, ængstes og dog ikke forsage, men udvortes ere fattige, foragtede, syge, skrøbelige paa det de i Alt maa vorde deres Hoved Xsto, lige og annamme den Salighed han tilsiger Alle, der lide Forfølgelse for hans Navns Skyld. cfr. Rudelbachs Biographier, Artiklen Jesper Swedberg p. 553.

NB5:7

#

Et heelt Land er christent; der er flere Millioner Xstne, 10,000 Præster, og Tro og Tro er der idelig Tale om.

Lad see! Moses faaer af Gud Ordre til at være Redskabet, ved hvilket et Mirakel skal udføres. (Man tænke sig blot denne Qval som en Radbrækning det maa være, at et enkelt Msk. skal bruges paa den Maade – man tænke sig; men man tænker ikke). Moses er villig, han slaaer Klippen, men tvivlende. Og til Straf derfor – man tænke sig, til Straf derfor kom han ikke ind i det forjættede Land.

Og dette uhyre anstrengede Liv, hvor det gaaer til efter en saadan Maalestok, dette Liv; der overvælder mig og gjør mig til et Intet lige overfor en Moses: dette Liv, fører ethvert Msk i Xstheden!

#

NB5:8

#

Skulde jeg for Fremtiden behøve en ny Pseudonym, saa skal han hedde: Anticlimacus. Og han maa da ironisk og humoristisk være reent Fanden-i-voldsk

NB5:9

#

Den Skjulthed, hvormed en Lidenskab kan boe i den Indesluttede, er yderst mærkelig. En stille, beskeden, men meget dygtig praktisk Jurist, en Mand, som nød stor Tillid, og til hvem man ubetinget maatte have Tillid. En Dag kommer han til mig, og det viser sig at han i 20 Aar har været den meest lidenskabelige Lotterie-Spiller, han bringer med sig et Værk af Combinationer og Beregninger, saa jeg bogstavelig ikke turde see paa dem, fordi det svimlede for mig.

Sligt kan imidlertid ikke bruges, da det er en faktisk Person. Hans Navn veed jeg egl. ikke, skjøndt jeg godt kjender ham, og vidste [jeg] det vilde jeg dog ikke optegne det.

#

NB5:10

#

Ofte nok har jeg paaviist hele den moderne Philosophies Confusion betræffende Troen. Men selv i Luthers Fremstilling er der dog en Grund-Uklarhed over hvad han forstaaer ved Tro. Er Tro det Umiddelbare, en Vitalitet, en vis genial Vedholden ved dette Liv saa man ikke slipper Haabet og Tilliden (i hvilken det ene Msk. er af Naturen forskjelligt udrustet fra det andet) – ell. er den en Reflexions-Bestemmelse, saa hele den ethiske Tanke at være villig til at opgive Ønsket er gaaet imellem, saa altsaa Tro er: den ligesaa stor[e] Villighed til at slippe som til at fastholde ell. ønske. Dette bliver aldrig klart for Luther. Han kommer saaledes ikke til at fremstille ell. belyse Det, hvorom Alt dreier sig, Det uden hvilket Xstd hell. ikke er mere ell. mindre end en Lære om nogle enkelte Msk, som nu engang have den Genialitet; at troe – Det, som er af yderste Vigtighed: Du skal troe, saa ethvert Msk. kan troe, hvad enten [han] har denne Genialitet ell. ikke – blæse være med den, det er slet ikke at troe, det er Noget som Verden ogsaa beundrer denne tillidsfulde Hængenfast ved Livet, nei Du skal troe.

Men mærkelig nok de Exempler som i det nye Testamente (i *Evangelierne*) er den umiddelbare Tro. fE Høvedsmanden, den blodsottige Qvinde. Her er nu Luther udtømmelig i at prise en saadan Tro. Men det er jo egl. ikke Tro, det er en umidd. Hengivelse til Xstus (neppe engang ret som Guds-Søn) som den Mand, der maa kunne hjælpe, og denne Umiddelbarhed har en betydelig Kraft til at holde ud. Men er det Tro? Det er jo end ikke i sidste Grund afgjort, om Christus betyder Andet for dem end en Mand, der kan hjælpe. Er deres Umiddelbarhed Troen, saa har saa vist ogsaa enhver i Sandhed forelsket ung Pige Troen.

Men Præsten siger hver Søndag at i Forhold til jordiske Ønsker skal man tilføie: om Gud vil det, om det er muligt ∴ gjøre det dialektisk ∴ være villig til at finde sig i det Modsatte ∴ passe paa at man gjør Resignationens Bevægelse. Alt dette taler Luther ogsaa ellers om, kun ikke naar han forklarer saadanne Evangelier. ∴: Luther er ingen Dialektiker, han har snart een Tanke snart en anden. Skulde dette anvendes paa hine Evangelier, saa maatte Resultatet blive at man gjorde opmærksom paa, at det netop var tvivlsomt om hiin Høvedsmand og hiin Qvinde havde Troen, om det ikke snarere var en Umiddelbarhed, der vel elskelig og rørende, dog snarere altfor dumdristig stormede paa.

Men saa kommer en ny Vanskelighed, thi Xstus selv priser Høvedsmandens og Qvindens Tro.

Dog denne Vanskelighed er kun tilsyneladende; thi han kunde jo see i deres Hjerter, og altsaa see, at deres Tro var efter Resignationen. Og Xstus udtrykker selv den dialektiske Bestemelse af Troen, han siger er det muligt. Og af Xstus skulle vi lære.

Men Luther er noget forvirret ∴: noget dialektisk-forvirret. Og paa dette Punkt er det blandt andet jeg maa, som jeg har gjort det, concentrere al min Styrke, den dialektiske Bestemmelse af Troen.

NB5:11

#

Der levede i en Kjøbstad et lille Selskab af Dandsere; kun een af dem kunde springe en Alen høit, de andre blot 1 Qvarter. Dog var der een af de andre der kunde springe 1 Qvarter og 2 Tommer, han blev i høi Grad beundret og priset: han der kunde springe en Alen høit, han blev udleet, anseet for gal og sær. Moral: saaledes er det med det Overordentlige i dette Liv, især i en Kjøbstad. Indenfor Bestemmelsen det Ordentlige (der da tager saa Mange med, at en større Mængde kan have ligefrem Profit af at beundre, da det er saa smaat at beundre sig selv, da det Beundrede ikke staaer synderlig høit over det Almindelige) er der flere Grader; den øverste af dem faaer ug med Kryds og Slange og alle Jordlivets Kosteligheder. Gaaer det derud over, saa slaaer Begrebet om, idet det Overordentlige begynder. Det

Overordentlige (fordi det nemlig er saa høit, at slet Ingen har den Fordeel af at beundre det, at han beundrer sig selv) bliver anseet for Særhed, for latterligt, udleet, bespottet, bespyttet; Ingen veed Andet derom end at det er noget flaut Noget, som paa enhver Maade skal overgives til Forhaanelse. Dunkelt har nogle Faa idet mindste en Forestilling om, at det dog er det Overordentlige, og derfor ønskede de dog helst, at end ikke Historien fik det sande Sammenhæng at vide.

Det Overordentlige det er: selv ydmyget under Gud ved Forestilling om hvorledes hans Naade og Kjærlighed overvælder En, takkende og atter takkende – og saa idet man vender sig om til Mskene, at see at [man] just derfor^a udlees og bespottes, saa man altsaa paa en Maade takker Gud for at man bliver bespottet og udleet.

[a] (for Dets Skyld, for hvis Skyld man takker)

Det Overordentlige det er, for at tage et Exempel af det Største, det er Jfr. Maria. Aldrig tilfredsstillende sit Hjertes Trang til at takke Gud for den Naade han viste hende, aldrig aldrig selv tilfreds med sin Tak, men bestandigt betragtede sig selv som en Utaknemlig i Sammenligning med Guds Godhed – og saa just som det Overordl. at være skyet af de andre Piger, betragtet som et letfærdigt Fruentimmer, mistænkt af sin Mand. See mangen Pige har dette maaskee været nok, og blot Eet deraf for at bringe hende til Afsindighed ell. til Selvmord – men det mere Afsindige er dog, at Maria aldrig noksom kan takke Gud.

NB5:12

#

»Tragter først efter Guds Rige« dette Ord kunde fremstilles saaledes, at man negativt gennemgik Alt Andet, og viste, at det var det ikke man skulde gjøre, ell. saaledes, at man viste, at det første Udtryk for først at søge Guds Rige i en vis Forstand er Intet at gjøre; thi at tragte først efter Guds Rige er først det Samme som at forsage Alt.

[a] Tragte først efter Guds Rige; men hvad er det da jeg skal gjøre. Skal jeg søge et Embede for at virke? Nei, Du skal først søge Guds Rige. Skal jeg give al min Formue til de Fattigø? Nei, Du skal først søge Guds Rige og hans R. Skal jeg gaae ud i Verden som Apostel og forkynde dette? Nei, Du skal først søge Guds Rige. Men saa er det jo i en vis Forstand slet Intet at gjøre? Ja ganske vist er det saa i en vis Forstand.

NB5:13

#

Tænk Dig en Pige der er elsket, hvilket troer Du er hende det Kjæreste: at den Elskede, naar han en Søndag gaaer og dorsker og Intet har at tage vare, kommer til at huske paa hende, og altsaa tænker paa hende – ell. at han i det travleste Øieblik dog uden at forsømme Noget faaer Tid til at tænke paa hende: saaledes er ogsaa Bønnen til Gud paa Nødens Dag ham den kjæreste og velbehageligste.

#

NB5:14

#

Dersom Den der siger disse Ord: kommer hid alle I som arbeide og ere besværede – selv er omgivet af alle Verdslighedens Begunstigelser: sund, skjøn, riig, mægtig, anseet o: s: v:: saa Ordet taget forfængeligt, det Christelige taget forfængeligt. Mskene ville saa nok høre det, de tænke som saa seer Taleren saaledes ud, Den der siger det, saa er det nok værd at høre paa, maaskee blive vi ogsaa saaledes hjulpne. Men ved det Christelige staaer der altid et slemt NB. Xstus er Den, der siger det, ikke dette phantastiske Nonsens som Xstus saadan er i Xstheden, nei en forfulgt, forhaanet, og høielig skyet Mand, en Mand, om hvem der maa siges: see hvilket Msk. Saa vil Ingen høre det; de blive nemlig bange for Taleren, og tænke vil han trøste, er han gal – hør aldrig efter ham, maaskee vil han, at Tilhøreren først skal blive ligesaa elendig, inden Trøsten kommer.

#

NB5:15

#

Dersom en mægtig Keiser skulde afsende en Gesandt i et høist vigtigt Ærende, og dertil valgte en Kammerherre, hvad de Fornemme i høi Grad opholdt dem over, da de selv gjerne vilde have haft Legationen. Lad os tænke os dette. Gesandten reiser da. Men det var just egl. intet behageligt Ærende, det Folk han kom til blev rasende over hans Andragende, uden at respektere Folke-Ret ell. den mægtige Keiser, hvis Person han repræsenterede: overfaldt de ham, sloge ham, spyttede paa ham og jog ham som en Hund ud af Byen. Lad os nu tænke det Øieblik, da han vendte hjem. Han træder da ind til Keiseren, han bøier sig undersaatlig for ham – men inden han gaaer over til Beretningen om sin Mission siger han: endnu en Gang Deres Majestæt tillade de mig at takke Dem for den ubeskrivelige Naade de har beviist mig ved at betro mig dette Ærende. Saaledes naar en Apostel takker Gud for det at blive kagstrøgen. Han takker egl. ikke for det at blive kagstrøgen, men for den Naade, at gjøre ham til sin Apostel, og glemmer derover ganske, at han derfor er bleven kagstrøgen.

#

NB5:16

#

Forunderligt, Socrates talte altid om, at han havde lært af en Kvinde. O, jeg kan ogsaa sige, jeg skylder en Pige mit Bedste; jeg har just ikke lært det af hende, men ved hende.

NB5:17

#

... og naar jeg gaaer under Himlens Hvælving, seer de mange Stjerner – da føler jeg mig dog ikke fremmed i denne uhyre Verden – thi det er jo min Faders. Og jeg føler mig hell. ikke forladt i Livets Krydsen, dets Elendighed; thi jeg er jo altid under min Faders Øine.

NB5:18

#

Joh: XVI, 20. (Evangeliet paa 3^{die} Søndag efter Paaskee.)

»Sandelig, sandelig jeg siger Eder: I skulle græde og hyle, men Verden skal glæde sig; I skulle være bedrøvede, men Eders Bedrøvelse skal omvendes til Glæde.«

Det er Forholdet mellem det Christelige og det Verdslige. I første Løb har det Verdslige Seiren som det synes (den glæder sig – I græde og hyle); men i det andet Løb – ja egl. er der kun i Forhold til det Christelige Tale om det andet Løb, det Verdslige er for tomt og forfængeligt til at være mere end den ene Gang, som er ingen Gang, Intet. Det Christelige er egl. den anden Gang, (som »Aand« er den anden Gang), og da skal Bedrøvelsen omvendes til Glæde.

NB5:19

#

En dialektisk-mærkelig Collision.

En Individualitet, der forsøges i de yderste Afgjørelser, der for Alvor (∴ med Villighed til selv at gjøre derefter) beskæftiger sig med den Tanke at offre Livet for en Idee, ell. Deslige, hvorved i Sandhed der voves – han vil langt henne i Udviklingen blandt Andet ogsaa opleve den Anfægtelse: har jeg ikke anmasset mig for meget, skulde jeg ikke have talt til andre Msker derom. Besynderligt! Dersom han havde talt til andre Msker derom, dersom han taler saa bliver der aldrig Noget af; i samme Øieblik faaer han Aflad fra det Høieste, slipper paa billigere Vilkaar – enhver saadan Meddelelse er eo ipso en Mattelse. Og vil Anfægtelsen netop lyde saaledes: har jeg Lov dertil, burde jeg ikke tale. Denne Anfægtelse er blot en Ydmygelse, at han ikke skal hovmode sig. Gud kan hvad Øieblik han vil vise ham tilbage og sige: hvorfor har Du ikke talt til andre Msker, søgt deres Fortrolighed – og dog dog er det maaskee just til trods for Anfægtelsen at han skal fremad.

NB5:20

#

Det er en god Bemærkning af Luther (Epistelen paa Nytaarsdag) at som Arvingen ikke arbejder for at faae Besiddelsen, thi han har den, saaledes med den Troendes Gjerninger, det er Øvelses-Gjerninger; thi som troende eier han jo Alt, ligesom Arvingen eier Arven

#

NB5:21

#

Naar man forstaaer sig selv i at Ens Liv er Tilbagegang istedetfor Fremgang, og dette just Bestemmelsen, dette just det man for Gud med al sin Klogskab skal arbeide for: saa kan man Ingen tale med. Ethvert eneste andet Msk. forstaaer En omvendt, forstaaer at Det hænder En (som man netop ved Guds Hjælp frit virkende arbejder for), at man sørger derover, at man ønsker det borte. – Men Gud trøster over al Maade, han styrker, han glæder En!

NB5:22

#

Ganske at kunne sige Amen til en Bøn, o hvor sjeldent, hvor uhyre sjeldent er Dette hændt selv en ellers flittigt og stadigt Bedende! Det er lige saa sjeldnere endnu end i Elskov det Øieblik hvor de Elskende absolut ere hinanden Idealet. At sige Amen saaledes, at man, ikke eet eneste Ord mere har at tilføie, men det eneste Ord der tilfredsstillter og mætter just er Amen; altsaa efter at have bedet saaledes, at Sjelens hele Trang er tilfredsstillet i Bønnens Udtømmelse, at man har faaet det sagt hvad der ligger En paa Hjertet, ganske sagt o: at man er blevet sig selv for Gud gjennemsigtig i al sin Svaghed men og i al sit Haab! O, er der et Øieblik, og det er maaskee oftere fornummet, et Øieblik, da det er En som var hele Sproget ikke nok til at udsige hvad der piner En, ikke nok som Udtryk for hvordan det er En om Hjertet: o, et saadant Øieblik vilde være det Modsatte, det hele Sprog er overflødig, ligegyldigt om man havde glemt hvert eet eneste Ord i Sproget, man har ingen Brug derfor, intet mere at tilføie end Amen!

NB5:23

#

Havde jeg blot 110 af mine Evner, var saa mere stolt og mindre i Frygt og Bæven for Gud: saa vilde jeg staae mig godt i Verden. Sagen er den, i alt hvad jeg

skal foretage mig, lige overfor det ringeste ell. det fornemste Msk. beskæftiger det mig altid: at jeg er for Gud. At jeg skulde tillade mig at oversee et eneste Msk! – og see just det er min Ulykke. Ubetinget og det tør jeg paastaae i Evigheden, det der volder al min Spektakel med Msk er, at jeg ikke er fornem – det kan hverken de Fornemme ell. de Ringere begribe. Men der er Den, som veed det med mig. Men forsvare mig? Nei, det kan jeg ikke. Jeg er for Gud i min Ret, naar jeg tier. Jeg forlanger jo ikke de gode Dage, jeg trøster mig tvertimod til, at disse Tidens Piinagtighed (som jeg har forstaaet som min Poenitense, item som det Christeliges Mening) skal vorde mine Medmennesker til Gode, Opvækkelsen skal nok komme, Gud vil nok lægge Eftertrykket paa mit Liv – naar det er forbi, før ikke. Mit Liv skal ikke igjen være en uchristelig Udgave af det Christelige, saa man dog i sit eget Liv faaer Gavn deraf. Xsti Selvfornegtelse gaaer indtil Døden, ell^s. er den slet ikke forskjellig fra den verdslige.

NB5:24

#

Forunderligt netop i det Øieblik som jeg havde skrevet det Foregaaende, slaaer jeg ganske tilfældigviis op i Plutarchs *moralske Skrifter*, som jeg ikke har læst i lang Tid og slaaer op, idet jeg aabner Bogen, paa det Skrift om Snaksomhed, hvor jeg læser cap. 12 et Sted, der er bemærket i mit Exemplar:

Die Meernadeln, und die Ottern sagt man, zerbersten beim Gebären; so richten auch Geheimnisse, welche entfallen, den zu Grunde, welcher sie nicht bei sich halten konnte.

NB5:25

#

Samme Steds læses og cap. 13

Ganz artig war die Antwort, die Archelaus einem geschwätzigen Barbier gab, als dieser ihm das Handtuch umlegte und ihn fragte, wie soll ich Dich rasiren: stillschweigend. erwiederte der König.

NB5:26

#

Mange Msker mene i Grunden, at de christelige Bud (fE at elske Næsten som sig selv) med Flid ere lidt for strenge – omtrent som naar det Uhr, efter hvilket der staaes op i en Husholdning, gaaer $\frac{1}{2}$ Time for stærkt, at man dog ikke kommer altfor sildig op om Morgen.

NB5:27

#

Da for nu omtrent 1800 Aar siden Folket raabte:
korsfæst, korsfæst, da var denne Folkets Røst Guds
Røst (vox populi, vox dei); thi den Røst, der just
samtidig hørtes: Fader i Din Haand befaler jeg min
Aand« – det var ikke Guds Røst.

NB5:28

#

Thema til en Brudevielse.

Hvad Du elsker, det er Dit og det bliver Dit.

Dersom En klagede over at elske En, der bedrog ham
ell. hende, – dersom Du virkeligen elsker ham ell.
hende, saa er han ell. hun Din. Den, som ikke kan
forstaae dette, elsker egl. ikke, er hildet i denne
usalige Forvexling, at Elskov er Kjerlighed, istedetfor
at den er Selvkjerlighed.

#

NB5:29

#

Det er dog frygteligt med den Relativitet i Begreberne:
at to Msk., hver, msklig talt, oprigtigt kan takke Gud
for lige det Modsatte. Preusserne holde Store Bededag
en Gudstjeneste og prædike om, at deres Guds frygt
har været Gud velbehagelig, derfor seirede de
Paaskedag. Visby prædiker om, at denne
Ugudelighed, at lever[e] Slag Paaskedag, maatte Gud
da for Alt straffe.

Saaledes fluctuere Begreberne om Ret og Uret; og
Ulykken er, naar det er msklig talt Velmenende paa
begge Sider.

NB5:30

#

NB.

Her er igjen et af de meest vigtige Punkter
betræffende Forholdet til Gud.

Naar En kunde have en sandselig Vished om, at Gud vilde bruge ham som Redskab (ligesom en Konge en Minister) – hvorledes skulde han da ikke let kunne finde sig i alt i ethvert Offer. Men er det muligt, at have en sandselig, ell. endog blot en reen umiddelbar Vished om et Forhold til Gud. Gud er jo Aand. Til en Aand er det umuligt at have andet end et Aands-Forhold; men et Aands-Forhold er eo ipso dialektisk. – Hvorledes forstaaer saa en Apostel sig i ved en Aabenbaring o: D. at være kaldet, og i at have en umidd. Vished, som slet ikke skulde være dialektisk? Jeg forstaaer ham ikke – men troes kan det.

Hvad et almindl. Mskes Forhold til Gud og til Christus angaaer, da forstaaer jeg dette socratisk. Socrates vidste ikke med Bestemthed om der var en Udødelighed. (O, den Skjelm, thi Sagen er, han vidste at Udødelighed er en Aandens Bestemmelse, og eo ipso dialektisk, og paa den anden Side af al umidd. Vished. Saa om han end ikke vidste, hvorvidt han var udødelig – hvilket saa mange Dosmere – ganske bestemt vide, saa vidste han derimod hvad han sagde.) Men hans Liv udtrykker, at der er Udødelighed og han udødelig. Dette med Udødeligheden siger han, beskæftiger mig saa uendeligt, at jeg sætter alt ind paa dette dersom.

Saaledes med Forholdet til Xstus. Et Msk. prøver med sig selv om Xstus er ham Alt, og saa siger han, herpaa sætter jeg Alt ind. Men en umiddelbar Vished om mit Forhold til Christus kan jeg ikke faae. Om jeg har Troen, kan jeg ikke faae en umiddelbar Vished om – thi at troe er jo netop denne dialektiske Svæven, der idelig i Frygt og Bæven dog aldrig fortvivler, Troen er just denne uendelige Selvbekymring, der holder En vaagen i [at] vove Alt, denne Selvbekymring om man ogsaa virkelig har Troen – og see just denne Selvbekymring er Troen.

Men det der har bragt en saa uhyre Confusion i Xstd. er at man snart præker dialektisk, snart som var Troen det Umidd., den umiddelbare Vished.

Ak, og alt Dette, som jeg kunde blive ved at grunde og gruble over Aar ud og Aar ind – hvad bryder Mskene sig derom, ikke det ringeste. Og denne Aandløshed det er Christendom – og jeg, som i Frygt og Bæven neppe tør kalde mig en Christen: jeg er gal, en Særling.

NB5:31

#

Kommer hid alle I som arbeide og ere besværede!

[a] cfr Journalen NB⁴ p. 163.

N° 1. Indbydelsen.

N° 2. Standsningen.

[b] cfrp.12.

Ikke sandt m: T: Du vil ikke at jeg skal bedrage Dig, at jeg som en kjelen Cithar-Spiller skal lokke Dig til Taarer – Du vil jeg skal sige Sandheden. Hvori ligger da Standsningen. Den ligger i: hvo det er der siger hine Ord; ikke som var han ikke Mand for at gjøre det, ell. endnu sikkrere Gud for at holde hvad han lover. Nei, i den Henseende er der slet ingen Misligheder. Men see lidt nærmere paa ham – han er et foragtet og forladt Msk, en ynkelig Gjenstand, det er en Slags Medlidenhed, naar En hilser paa ham paa Gaden, thi det gjælder at blive udelukket fra Synagogen, Ingen vil have med ham at gjøre, Enhver der er det allermindeste ell. har det allermindeste at tabe flyer ham, kun aabenbare Syndere, som da Ingen kan ville søge Omgang med, Rasphusfanger o: D:, kun Spedalske, hvem man da for ingen Priis kunde ønske Selskab med, foragtede Toldere – og saa nogle ganske enkelte af den laveste Classe af Samfundet, og som kalde sig hans Apostle. – Men at blive hjulpen paa den Maade, saa er det dog nok bedre at beholde Tandpinen, hvis det er Tandpine Du har, saa er det dog nok bedre at beholde det som man har det, end at blive hjulpen paa den Maade.

See derfor lyde hine Ord som hiint i Hedenskabet hellige Ord: procul o procul este profani. Kun er Forskjellen, at han indbyder, men hans Indbydelse er saa alvorlig, at den i en anden Forstand skrækker bort.

N° 3. Indbydelsen

og saaledes skulde det vedblive at alternere, indtil N° 7 som ender med Indbydelsen.

#

NB5:32

#

Det er dog egl. den eneste Tanke, hvori et Msk. kan hvile, at naar han gjør Noget, efter bedste Overveielse – og det saa dog var galt: at saa Gud er Den, der dog kan bringe noget Godt ud deraf; at et Msk. egl. ikke bestiller stort Andet end at gjøre galt, og Gud derimod ikke Andet end at gjøre det godt. O, bag al Selvbekymringens Angest for Ansvaeret, om man nu ogsaa rigtigt har overveiet, bag al Mismod ved Tanken om Følgerne, hvis man nu havde grebet feil – dæmrer ell. lyser dog denne Formodning ell. denne Forvisning, at derfor er jo et Msk ikke uden Gud i Verden, at Gud er med, ikke en fornem Ligegyldig, men Kjerligheden, som deeltager med os i Alt. Saaledes har Barnet bag ved al dets Bekymring den Trøst, at dets Fader er med – og hvad saa, om saa ogsaa Barnet i at gjøre som det meente det Bedste, greb feil, saa er jo Faderen med, og han kan nok alligevel bringe noget Godt ud deraf.

NB5:33

#

Det er dog egl. kun dæmonisk Overtroiskhed og dennes meest potenserede Lidenskab, at Alt skulde hænge i et Minut – at der er eet Minut ell. en halv Time da gjælder det – ell. er Alt tabt. Sligt kan vel pine det Overordl. ud af et Msk, men Tro er det ikke. Er Gud da ikke til i ethvert Øieblik, ell. er Gud maaskee som Isaak, og naar man saa som Esau er blevet narret af den yngre Broder, og ikke har faaet Velsignelsen – saa har Isaak ingen Velsignelse mere? Men selv Isaak havde jo dog ogsaa een for Esau. Og Gud, som er idel Velsignelse skulde han ingen have, og skulde han ikke have ny og ny Velsignelse i ethvert Øieblik.

NB5:34

#

Dette er egl. det Ugudelige, denne Formastelse af den Lidende, naar han længe har haabet og ventet, men ingen Hjælp faaet, saa at bryde af, og sige: nu er Hjælpen umulig. O, et saadant Msk. veed ikke hvad han siger, ell. vilde han gyse ved en saadan Majestæts-Forbrydelse. Hvad er et Mskes Smule Liv for Gud – bevægede Himlen sig blot Jupiter rynkede Bryn – og saa skulde det være umuligt for Gud, at hjælpe lidt paa et Msk.

NB5:35

#

Naar et Msks Liv er i Besiddelse af alle jordiske Goder, udtrykker saa et saadant Liv, at han, hvis der ingen Evighed var, var den Elendigste af alle?

Thi at han siger det, det bryder vi os ikke om.

Man maa spørge, hvorledes har han faaet disse Goder? har han selv erhvervet dem, altsaa tragtet efter dem; thi saa er der ogsaa Mislighed. De jordiske

Goder er der Rift nok om, saa man faaer dem neppe uden at maatte gjøre mangel kummerlig Indrømmelse. Man bliver ikke æret uden at maatte krumme sig lurvet nok mangel Gang o: s: v:.

Men en saadan Existents har jo altsaa sikkert sig her i Livet saa godt som muligt: hvad Mening er der saa i, at han vilde være den Elendigste, hvis der ingen Evighed var.

NB5:36

#

O, af al Qval største: at skulle være Aand og saa at skulle leve blandt Mennesker.

#

NB5:37

#

Det er dog egl. uforklarligt med Mynster. Han kan tale i en Passus om den rædsomme Forvirring, som nu er Verdens Skikkelse, at det er som var det Christendommens Undergang. I den næste Passus bliver saa Talen om, at – derfor ere jo de store Fester til for at minde os om, hvad vi skyldte Xstd. Saaledes nu Pintsefesten. Saa prædiker han derom. Saa gaaer han hjem. Bestyrer saa forøvrigt sit Embede som en juridisk Embedsmand.

Nei, netop fordi Tidens Forvirring gjør det til en Examen over Existentserne, saa er Mynster uden Compas. Det Store hos ham er personlig Virtuositet a la Goethe. Derfor holder han sig ogsaa med en vis Værdighed. Men egl. udtrykke Noget gjør hans Liv ikke.

Derfor har han altid være[t] en saa stor Ynder af »disse stille Timer paa de hellige Steder.« 1) fordi han distribuerer det Religieuse som en Ingredients med i Livet, ikke som det Absolute. 2) fordi han vil være betrygget indenfor tusinde Hensyns Sikkerhed, førend han vil lukke sin Mund op, kort hans Tale skal være et Mesterværk og at holde den en Triumph. 3) fordi han personligt vil sikre sit eget Liv, og fjerne fra sig. – For Mynster var det lige saa umuligt, ja det Umuligste af Alt at prædike paa Torvet. Og dog er det noget nær blevet Hedenskab og Theatralisk dette at prædike i Kirkerne, og Luther har meget Ret i, at ivre for, at der egl. ikke skulde prædikes i Kirkerne.

I Hedenskab var Theateret Gudsdyrkelse – i Xstd. er Kirkerne ordl. blevet Theateret. Hvorledes det? Saaledes: man finder det behageligt, ikke uden en vis

Nydelse saadan een Gang om Ugen gennem Phantasie at holde Communication med det Høieste. Mere hell. ikke. Og dette er egl. blevet Normativet for Prædikerne i Danmark. Derfor denne kunstneriske Fjernhed – selv i de klodderagtigste Prædikener.

NB5:38

#

Det er en ubeskrivelig rørende og rystende Form af Vanvid den Replik af Othello, hvor han siger til Desdemona^a:

a førend han vil dræbe hende,

har Desdemona læst sin Aftenbøn

han siger ikke »Du«, men som man taler til et Barn, har Wilhelm gjort det og det.

Det er en mesterlig Replik.

#

NB5:39

#

Det er dog saare comisk, at en Mand, en Præst »i en stille Time« skildrer Tidens Forvirring saa rædsom som den maaskee aldrig har været ∴: altsaa saa rædsom, at hvis samme Mand anvendte hver sin Dags 24 Timer ene og alene, med Fornegtelse af ethvert andet Formaal, slidende og slæbende, vilde denne Virksomhed dog kun være som en Draabe i Havet, sammenlignet med Forvirringens Størrelse – det er dog saare comisk, at denne Mand mener med at have sagt det i »en stille Time« en Gang i Aarets Løb at have gjort Sit, og at udrette Noget. Forbarmende Gud – om det gjaldt mit Liv jeg forstaaer det ikke. – Ak, Ak og naar jeg saa betænker, at denne Mand er Biskop Mynster, som gjorde det sidste Festdag (2^d Pintsedag), derhos ikke forsmaaende et reent rhetorisk Kneb en Smigren af hvad der nu er i Mode af National-Følelsen: o, da kunde jeg gjerne give mig til at græde, og i ethvert Tilfælde da vaagner rigtignok hos mig, hvad Mynster selv i yngre Dage talte om, Længselen efter en fuldkomnere Verden.

Det Hele piner mig ubeskriveligt. Naar jeg seer paa Mynster – o, han seer ud som Alvoren selv, den vil altid være mig uforglemmelig denne mesterlige Erscheinung – og dog dog, ja jeg vilde ansee mig selv for en letsindig Fantast, om jeg kunde falde paa at bære mig saaledes ad.

Det maa nu erindres, at M. er en gammel Mand, og at

han eengang for alle har givet sig til at være Optimist, og villet gjøre Xstheden til en Samling af Xstne. Det var nu Usandhed, og nu bliver det kun altfor stærkt aabenbart. Men derfor tager denne Reminiscentis sig saa modsigende ud.

NB5:40

#

O, i Evigheden der vil, Gud være lovet, være Tid til at tænke hver Tanke indtil det mindste. Der skal det at tænke ikke betyde noget Andet end det at tænke, ikke ved Hjælp af nogle halvfordøiede Tanker at skaffe sig et Levebrød, stor Ære og Anseelse – og blive forstaaet af andre Msker.

Min Poenitentses Tid er vel snart udløbet. Jeg har Intet at klage; jeg forstaaer med Gud, hvorfor jeg lider – og jeg takker. Jeg lever og med Guds Hjælp jeg dør i den Tro, at han, naar jeg ved Døden er afgaaet (og før kan det ikke lade sig gjøre, thi saa blev det ikke Poenitentse til det Sidste) vil lægge Styrelsens Eftertryk paa mit Liv, saa det skal have gavnet Mskene, til at blive opmærksomme paa Gud, og paa hvor letsindigt de forhindre sig selv i at føre det høieste Liv, et Liv i Samfund med Gud.

Det var ikke fordi jeg bildte mig ind at være fuldkomnere end andre Msk. jeg valgte dette Liv, som jeg stadigt har følt som min Beskikkelse. Det var fordi jeg følte mig elendigere – og som en større Synder.

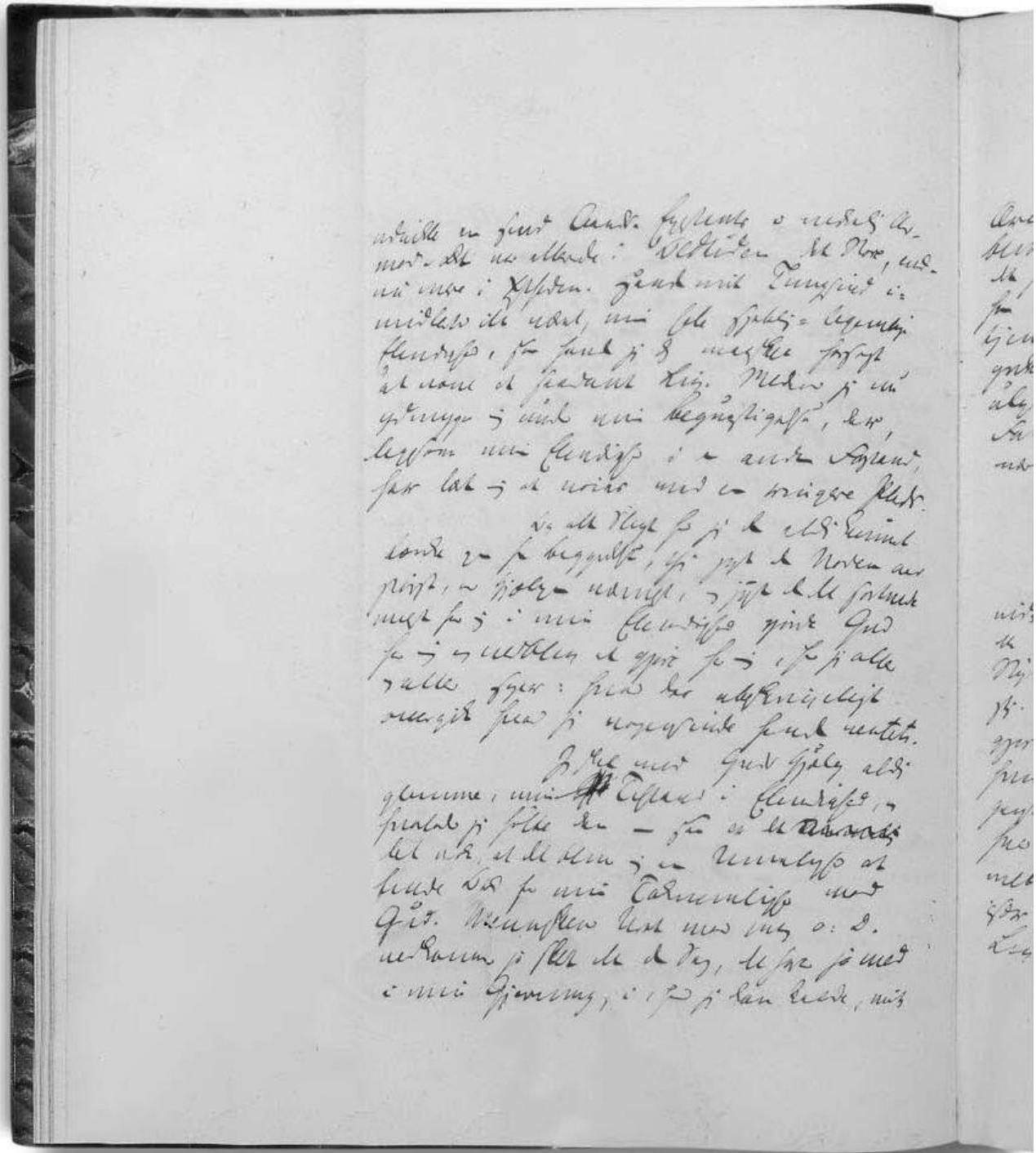
Derfor er det ført i streng Fornegtelse af enhver jordisk Løn – og derfor er jeg ganske consequent (i Christendommens Aand) blev[en] ilde lidt, afskyet, forhaanet, priisgiven til enhver Raahed, medens de Fornemme glæde sig i stille Misundelse.

At sige dette til noget Msk. kan ikke mere hjælpe. »Der er Tid til at tie«. Det viser det høieste Forbillede Han taug. Jeg har lært det af en Ringere, thi Socrates havde det jo i sin Magt, at frelse sit Liv – ved at smigre Folket.

NB5:41

#

Men selv om jeg vilde betragte min Forfatter-Existents aldeles isoleret framit hele øvrige Liv – en Mislighed bliver der dog, den, at jeg har været begunstiget m: H: t: at kunne leve uafhængig. Dette erkjender jeg fuldkomment, og føler mig forsaavidt saare ringe i Sammenligning med saadanne Mænd, der have kunnet

Journalen NB5, s. [40] (NB5:41)

udvikle en sand Aands-Existent i virkelig Armod. Det var allerede i Oldtiden det Store, endnu mere i Xstheden. Havde mit Tungsind imidlertid ikke været, min hele sjelig-legemlige Elendighed, saa havde jeg dog maaskee forsøgt at vove et saadant Liv. Medens jeg nu ydmyger mig under min Begunstigelse, der, ligesom min Elendighed i en anden Forstand, har lært mig at nøies med en ringere Plads.

Og alt Sligt har jeg da aldrig kunnet tænke paa fra Begyndelsen, thi just da Nøden var størst, var Hjælpen nærmest, og just da det sortnede meest for mig i min Elendighed gjorde Gud for mig og vedblev at gjøre for mig, hvad jeg atter og atter siger: hvad der ubeskriveligt overgik hvad jeg nogensinde havde ventet.

Jeg skal med Guds Hjælp aldrig glemme, min Tilstand

i Elendighed, og hvorledes jeg følte den – saa er det let nok, at det bliver mig en Umulighed at finde Ord for min Taknemlighed mod Gud. Menneskenes Uret mod mig o: D. vedkommer jo slet ikke den Sag, det hører jo med i min Gjerning, i, hvad jeg kan kalde, mit Ærende. Om Mskene sloge mig ihjel, derfor bliver min Taknemlighed mod Gud den samme, det hører saa blot med til den Sag, hvilken han i sin ubeskrivelige Kjerlighed tillod mig at tjene – ak jeg som ansaae mig selv for en ynkelig elendig Stakkel, der blot kunde gjøre Andre ulykkelige, og kun være til Byrde og næsten til Forbandelse for Dem, med hvem jeg indlod mig nærmere.

NB5:42

#

Hver Generation kommer i Grunden lige vidt, blandt Andet ogsaa fordi den ene Generation ikke kan stole paa den andens Meddelelse, hvad vel Styrelsen selv har indrettet saaledes for at sikre sig. Hvilke uhyre Kæmpeskridt vilde Slægten gjøre, hvis man kunde stole paa Meddelelserne, hvis virkelig hvad der nedlagdes i Skrift var ganske sandt, hvis enhver Forfatter, især enhver Tænkter ganske ligefrem sagde hvad han meente. Men denne conventionelle Lyven især Præsternes, hvor den har skadet Aands-Livet og Xstds Sag

[a] Saa langt er Verden nu tildags derfra, at Lichtenberg derfor er een af de redeligste, fordi han – fattede den Beslutning at fortælle sit Levnetsløb saaledes. Men derved blev det.

#

NB5:43

#

Den Kategorie: hine Herlige, hvem Verden forskjød, fordi den ikke var dem værd« er gaaet af Brug, slige Mske forekomme neppe i de 3 sidste Aarhundreder. Det er i Grunden dumt at blive ved at anprise dem, thi Verden er saaledes forandret, at den vil have Klogskab, og derfor consequent ikke kan beundre ell. prise Nogen som Stor uden han seirer verdsligt i denne Verden og i levende Live. Selvopoffrelse bliver en Art Galskab og comisk.

Hvor ironisk, at En, hvis Liv udtrykker at han er stor i denne sidste Forstand, med Taarer i Øinene rører – til Taarer ved sin mesterlige Tale om hine Herlige; og samtidig med ham lever der en Digter, som ogsaa i vor Tids Forstand er stor, og han faaer Tilskuerne til at lee af hine Herlige.

NB5:44

#

NB.

Jeg arbeidermere og mere anstrengt som en Døende, næsten segnende under Arbeidet; aarle og silde takkende Gud, for hvad han forunder mig, men derhos i mangt et mismodigt Øieblik følende al min Arbeiden som et Intet, som et Hanefjed i Forhold til Opgaven. Og det er Xstd., der beskæftiger mig, og det er i Xstheden jeg lever, og vi ere alle Xstne, og der lønnes 1000 Præster: og ikke eet Msk. næsten interesserer sig derfor. Derimod, for dog at have nogen Gavn af mig, og for dog om muligt at faae mig sinket og standset, læres Skoledrenge at udskjelde mig paa Gaden, Pøbelen at forhaane mig, Tilreisende at begløe mig som en Seeværdighed.

Om dette Sidste vil man nu sige, det var min egen Skyld. Dette er til en vis Grad ogsaa sandt, som altid om enhver fri Beslutning, der træder mod det Onde. Men see i sin Tid da vare Alle enige om, at det var en Nederdrægtighed, saa Pøbelagtigheden udviklede sig, at det var et infamt Tyrannie, successive forstummede de Anseete, kjede af en saadan Tingenes Orden, der var en Vanære for en Nation. Der blev oftere puffet til mig, saa smaat, at jeg med min Uafhængighed (ugift, uden Embeds-Forhold o: s: v.) var den Eneste, som kunde gjøre Noget. Saa gjør jeg det. Og det som bliver min Ulykke, bliver, hvad jeg egl. ikke havde beregnet, det Raab: han er gal, at han vil udsætte sig for Sligt. Pøbelagtighedens Angreb havde jeg ved min hele Existents sikkret mig mod (thi jeg vilde netop ikke være Autoritet, der var Intet at fortære i den Henseende), men denne Reflexions Dom: hvad vil han udsætte sig for Sligt - det er og bliver det Farlige.

Det der har skadet mig er ikke Pøbelagtighedens Angreb, men deres Dumhed, som istedetfor at takke mig for, hvad de selv ønskede skulde skee, gaae hen og anklage mig for, at jeg vilde vove det.

Summa Summarum der er i Danmark ikke Spoer af sædelig Charakter i det offentlige Liv, der er intet offentlig Liv; det Hele Kjøbstad, og saa en Afsindighed at indrette sig a la Paris.

NB5:45

#

perissem, nisi perissem, er og bliver dog Mottoet paa mit Liv. Derfor har jeg kunnet holde ud, hvad der vilde have slaaet en Anden, som ikke var død, ihjel for længe siden.

#

NB5:46

#

Jeg forstaaer meget godt, hvorledes jeg skulde bære mig ad for at blive forstaaet – æret og anseet, hvorledes jeg selv i at forkynde Xstd skulde opnaae disse Goder. Men dette er jo netop det Uchristelige at Den som forkynder Xstd ikke selv er hvad han siger er det Christelige. Xstus har ikke oprettet Docenter – men Efterfølgere: følg mig efter. Det er ikke cogito ergo sum – men omvendt sum ergo cogito. Ikke jeg tænker Selvfornegtelse ergo er jeg selvfornegtende men er jeg i Sandhed selvfornegtende, saa maa jeg dog vel ogsaa have tænkt Selvfornegtelsen.

Den der forkynder det Xstlige skal derfor (han skal, det er Noget han selv skal sørge for) selv være lige saa polemisk som Det er han forkynder.

#

NB5:47

#

Een Fortjeneste har jeg – jeg har intet Msk. sat ind i Livet: der er saavist for mange af dem, og dog er det det Eneste, de Fleste bekymre sig om – at avle Børn.

NB5:48

#

Det at være Christen er hverken mere ell. mindre, aldeles hverken mere ell. mindre end det at være Martyr, enhver Xsten ∴ enhver sand Xsten er en Martyr.

Men hører jeg En af disse lurvede Præster (ved »lurved« forstaaer jeg her En af dem, som ere lurvede nok til at tage 2 a 3000 rd om Aaret, Silke-Anseelse o: s: v: – for at forraade Xstd.) sige: vi kan jo dog ikke alle være Martyrer. Hertil vilde Gud svare: dumme Msk, troer Du ikke, at jeg veed, hvorledes jeg har indrettet Verden, frygt kun ikke, det vil aldrig skee at Alle, at blot 110, at blot 11000 vil blive sande Xstne.

Sagen er denne. Det at blive Xsten er den af Gud indførte Examen. Men netop derfor maa det til enhver Tid (Aar 1 og Aar 1848) være og blive lige vanskeligt at blive det. Saaledes har Gud ødslet i en vis Forstand paa Tilværelsen, at der i ethvert Øieblik vil være Tusinder og Tusinder i Overflod til at forfølge den sande Xstne – og dog vil det i en anden Forstand gjælde om hver Een af disse Tusinder ogsaa han kunde være blevet en Xsten.

Dette er der Mening i, det vil ogsaa blive Enden paa Sagen, at Xstheden pludselig bliver mønstret ud, saa det paa en alvorligere Maade skal pine Sveden ud af alle hine letsvedende lurvede Præster.

Lad os saa igjen i ædel christelig Forstand faae lurvede Præster, fattige Msk, som gaae i ringe Klæder, foragtede Msker, hvem Alle udlee og spotte og spyttede paa. Jeg haaber og troer, at jeg med Guds Bistand skulde formaae at prædike freidigt selv om En spyttede mig i Ansigtet i det jeg bestæeg Prædikestolen. Men hvis jeg skulde iføres en Fløiels Kaabe med Stjerner og Baand – og saa nævne Xsti Navn, saa døde jeg af Undseelse.

NB5:49

#

En Ven kan jeg dog egl. ikke have. Ordentligviis vil dog Enhver saadan paa een ell. anden Maade eftertragte de jordiske Goder, være nødsaget dertil og maaskee ogsaa gjøre det lidt mere end han behøvede. Nu, jeg veed at jeg aldrig har dømt noget Msk. i den Henseende, og altid ydmyget mig under min Begunstigelse i Livet. Men alligevel, mit Liv er og bliver dog indirecte som en Satire over ham. Noget sandt Venskab kan det ikke blive. Vi kan holde af hinanden, omgaaes hinanden i al Høflighed og Forekommenhed, men der er en Grund-Misforstaaelse.

NB5:50

#

O, og dertil vil dog ogsaa mit Liv med Guds Hjælp have bidraget sin lille Smule til at gjøre Ende paa den rædsomme Ugudelighed at bilde Mskene i Millionviis ind at de ere Xstne, og at blive til noget Stort i Verden ved Hjælp af at forkynde Xstd. Sandeligen, sandeligen Pilatus var en agtværdigere Mand end en saadan christelig Verdslighed. Pilatus havde dog idetmindste ingen Profit af at udgive sig for at være en Ven af Xstus.

NB5:51

#

Oprindeligen havde jeg tænkt mig, at ende min Forfatter-Virksomhed med *afsluttende Efterskrift*, at trække mig ud paa Landet, og i stille Tilbageholdenhed sørge over mine Synder. Min Sjels Frygt og Bæven i H. t: det at være Xsten, min Anger syntes mig Lidelse nok. Nær havde jeg glemt, at det at være Xsten er og skal være en foragtet Sag i Verden, som han min Herre og Mester, hvem man spyttede paa: da hjalp Styrelsen mig igjen. Det blev jeg opmærksom paa, og staaer nu paa min Plads. Gud i Himlene, der vel kan væmmes ved mig fordi jeg er en Synder, har dog ikke forsmædet, hvad der i mig, msklig talt, har været oprigtigt meent. For Gud er dog

alligevel selv min bedste Gjerning Elendighed.

NB5:52

#

Der er intet Msk, jeg bebreider Noget, de have ikke forstaaet mig. Endnu i dette Øieblik kan jeg dog ikke slippe den Tanke, som jeg har haft fra først af, om dog ikke ethvert Msk i sit stille Sind tænker paa Gud. Jeg har aldrig overseet noget Msk, ikke den ringeste Tjenestekarl ell. Pige – ak, thi Den, der er »for Gud«, han maa jo i samme Øieblik gyse dybest i Sjelen ved Tanken om: sæt nu til Gjengjæld Gud oversaae Dig. Dette er og bliver min Ulykke: msklig talt har jeg gjort meget for meget af Msk. Jeg har maaskee ladet som jeg oversaae dem – ak netop fordi jeg neppe turde være bekjendt, hvor meget de laae mig paa Hjerte – at jeg da ikke reent skulde blive anseet for gal.

Blot at have glemt at sige god Dag til en Tjenestepige har kunnet ængste mig som en Forbrydelse, som maatte Gud opgive mig. – Og saa lider jeg Forfølgelse for min Stolthed.

I Alt har jeg seet et Pligtforhold og Gud har for mig været med – men Ingen synes at have haft Pligter mod mig.

NB5:53

#

Xstus siger selv, han er kommet ikke for at bringe Fred men Tvedragt. kun Sine vil han give Fred: Dette er jo ganske rigtigt det polemiske Forhold: Xstd. er Tvedragt med Verden; men i den Christne er Christi Fred.

NB5:54

#

Det det egl. gjælder om er, at Jesus Christus bliver fremstillet som han gik og stod og levede for 1800 Aar siden. Kun saaledes er og vil han være her paa Jorden; i Evigheden vil han komme igjen i Herlighed.

Det er med Jesus Xstus anderledes end med et Msk. Han levede maaskee foragtet, ringe anseet, i Ringhed, Miskjendelse, saa døde han, og man opdagede at der var noget Stort ved ham og saa er han nu dette Store. Man spørger nu ikke mere om hans Ringhed, blæse være med den, det har i det Høieste historisk Interesse, han er og bliver nu det Store han var. Det vil sige Ringheden hører ham slet ikke væsentlig til.

Anderledes med Jesus Xstus. Han er Paradoxet, Ringheden hører ham absolut væsentlig til, han er netop denne paradoxe Sammensætning af Gud – og et ringe Msk.

Men saaledes gjør man ikke. Man betragter Jesus Xstus som en stor Mand, der har levet miskjendt saa længe han levede, men efter sin Død blev noget Stort og dette ansees han nu for.

Aha! See derfor er hele Xstd. Vrøvl. Al Faren ved Xstd. er taget bort, det er Leflerie og piattet Trøst o: D.

Nei Jesus Xstus er Forargelsens Tegn og Troens Gjenstand. Først i Evigheden er han i sin Herlighed. Her paa Jorden maa han aldrig fremstilles anderledes end i sin Ringhed, at Enhver kan forarges ell. troe.

Paa hiin anførte Maade at ansee Xstus for noget Stort er Blasphemie. Dersom der ikke i ethvert Øieblik, som engang, er ubetinget den størst mulige msklige Fare forbunden med det at være Xsten, saa er Xstd. afskaffet.

NB5:55

O, hvilken Trøst at det dog lykkes, at Gud velsigner al min Anstrengelse for at finde Rede i Xsthedens grændseløse Virvar!

NB5:56

Om ColumbusE er det rigtigt nu blot at tale om hans Storhed, og lade det være glemmt med at man ansaae ham for gal, at man (hvad der er Historisk) lærte Børnene til at pege paa Hovedet, for at antyde, at han var gal, naar han gik dem forbi.

Anderledes med Xstus - det at han vilde være den Ringe, Det at han steg ned fra Himten for at paatage sig en Tjeners Skikkelse: det er ikke noget Tilfældigt, som nu skal være tilbagelagt og glemmt.

Columbusavancerer, han bliver anseet for gal - og lever nu som en stor Mand i Historien.

Jesus Xstus vil ikke leve anderledes i Historien end som Jesus Xstus, han vil være Forargelsens Tegn og Troens Gjenstand.

Det vil sige det Evige i Columbus er hans Storhed, men det Evige i Jesus Xstus er: S sammensætningen af Ringhed og at være Gud.

Men hvorledes hjælper man nu sig i denne Henseende, man kan jo dog engang ikke forhindre Msk. fra den Viden under Haanden som de have? Ganske simpelt. Enhver sand Christi Efterfølger maa tilnærmelsesviis udtrykke existentielt det Samme, at Ringhed, Foragtethed er uadskilleligt fra det at være Xsten. Christus skal vel prædikkes, men bestandigt

saaledes, at han eksistentielt fremstilles. Saasnart der vindes den allerbitterste jordiske Fordeel ved at prædike Xstus, saa er der Uler i Mosen. Prædikeren skal saa støde dette fra sig – og saa blive Mskene vrede – ansee det for Stolthed – og saa er Sagen igjen rigtig.

Xstus er lige det Modsatte af Columbus og Deslige. Columbus vilde vel gjerne have været det Store, han var sig bevidst at være, men injuria temporum blev han det ikke. Xstus vilde være den Ringe. Hvilken Frækhed at gjøre Den til den Store, som vil være den Ringe. Og han vil være den Ringe, for at frelse Mskene, men denne Frelse er tillige Dommen. Xstus kom ikke til Verden for at dømme men for at frelse den; men det at Han kom for at frelse den, derved bliver Verden dømt.

Det hele Beviis for Xstd. Sandhed af de 1800 Aar er det løgnagtigste af alle. Xstd.⁵ Sandhed skal ikke bevises, for Alt i Verden ikke. Nei Xstus skal fremstilles, som han var, hvad han selv vilde være: Frelseren, aber Forargelsens Tegn. Det var ikke injuria temporum, at det gik Xstus galt i Verden; han trænger ikke til Historiens Opreisning – forbarmende Gud, hvilket Vrøvl og Blasphemie. Nei, han vil frelse Dig – men ogsaa prøve Dig. Xsti Liv har intet med Historien at gjøre, gaaer ikke snaksomt ind med i Historien, ligger udenfor Historien som det evige Tegn, hvorpaa hver Slægt skal dømmes.

NB5:57

#

Dersom den hele Europa over nu bestaaende Xsthed skulde erklære sig ærligt og uforbeholdent, maa den erklære Xsti Existents for Phantasterie, Overspændthed o: D.

See det er dog for galt. Det er Følgen af en bestaaende Xsthed, og Levebrødet o: D.

Der maa skaffes Plads. Det skal og maa ikke være saaledes, at det at faae en fast Stilling i Statskirken og et Levebrød er det Høieste og er Alvoren. Nei, det skal være Enhver tilladt for sin Svagheds Skyld at betrygge sig saaledes – men sandeligen, der skal gjøres en Indrømmelse.

See her ligger Mynsters Grund-Kjætterier. Alt Dette om at slutte sig til [det] Bestaaende, faae en fast Stilling – hvilket Alt kan være meget godt – hvis det skal være Livets høieste Alvor: saa er Xstus, Apostlene, alle i strengere Forstand Xstne Phantaster.

Men saaledes gaaer det altid med Verdslighed, man vinder paa to Maader: først Trygheden og Beqvemheden og de gode Indtægter og det sikke Avancement – og saa tillige Ære og Anseelse som den sande Alvorlige.

NB5:58

#

Det der er det Farlige ved den snigende Nederdrægtighed er at der skal en betydelig Phantasie og betydelig Dialektik til for at opfatte den i et Øieblik og see hvad den er. Ingen af Delene udmærker nu de fleste Msker – og derfor sniger Nederdrægtigheden sig saa smaat, hver Dag umærkeligt frem. Det første Øieblik gjør Nederdrægtigheden et Indtryk, og Mskene blive opmærksomme; men kommer den forklædt som »Ingenting« »uskyldig Spøg« og Deslige saa mærke Mskene Intet, indtil de saa successive ere bragte hen til et Punkt af Uretfærdighed mod en Enkelt, som de mindst drømte om.

Og Ingen tør sige, hvordan det er; det skal, hvis det er En som lider under denne Mishandling, være Indbildning og Overdrivelse – naturligt, thi en saadan Væmmelighed, som man fortvivler om at frelse Samfundet for, den maa være Ingenting – ell. skulde man jo tilstaae sin egen Afmagt, og de Fleste deres Medskyld.

NB5:59

#

Havde jeg aldrig elsket Gud før: blot hvad han har gjort for mig i den Tid, jeg har levet som Raahedens Bytte, mishandlet til Glæde for Misundelsen, er mig da saa ubeskrivelig og udsigelig Pant paa hans Kjerlighed, at han er Kjerlighed: at jeg Gud skee Lov føler, at jeg meget godt kan udholde en heel Evighed igjennem ikke at bestille Andet end at takke ham.

NB5:60

#

Jeg længes efter det Fuldkomnere. Frimodig for Gud ved Troen paa mine Synders Forladelse haaber jeg ogsaa at være modnet for noget Høiere. Men skal jeg leve, og hvis jeg end kun havde een eneste Time at leve i – jeg vil anvende ogsaa den af yderste Evne til Det hvorpaa jeg har anvendt den hidtil: paa at modarbejde det Ondes Tilhold: Mængden; den ugudelige Piatten mell. Msk og Msk, den ugudelige Foragt for det at være et enkelt Msk.

NB5:61

#

Jeg føler slet ingen Forbittrelse ved Tanken om al den Forhaanelse jeg har lidt, og alt det Forræderie der er viist imod mig; det falder mig slet ikke ind, ved Døden ligesom paa een Gang at slippe bort fra alt Dette. O, hvis der i Evigheden er Tid til og Plads for Spøg jeg er forvissat om, at Tanken om mine tynde Been og mine forhaanede Buxer vil være mig den saligste Moroe. O,

det er saligt at turde sige: ved Gud, hvad jeg i den Henseende har lidt, har jeg lidt for en god Sag, og fordi jeg gjorde en, msklig talt, god Gjerning i sand uegennyttig Opoffrelse. Dette tør jeg sige ligefrem til Gud – og jeg veed det vissere end at jeg er til, vissere end Alt, fordi jeg fornemmer det allerede, han vil svare: ja, mit kjære Barn deri har Du Ret; og tilføier han: Alt det derimod, hvori Du syndede, og hvori Du havde Uret, det er Dig for Jesu X. Skyld tilgivet.

Jeg har aldrig været nogen Diogenes, jeg har aldrig berørt Grændsen af Cynisme; jeg har været sømmelig og anstændig paaklædt, – jeg er uskyldig i, at et heelt Land er en Daarekiste. Jeg har vittigt og spøgende kunnet more mig selv med en Enkelt over mine tynde Been – men at det skal blive Pøbelen, den reen dyriske Msklighed, Slagsbrødre, piankede Fruentimer, Skolebørn, Handelslærlinge, der Dag ud og Dag ind mishandler mig: det er et Folks Lurvethed og Charakteerløshed mod Den, der sandeligen har Fortjenester af sit Folk. – det Keedsømmeligste er, at jeg er den Eneste der er blevet berøvet Ret til at spørge; thi paa det Vilkaar kan og vil jeg ikke spørge. Og dog trænger jeg saa ofte til Latterens Vederqvægelse. Ak, og at saa i et lille Folk den ubetinget Vittigste er den eneste som ikke er Vittig – men Pøbelen og Daarerne ere alle vittige og ironiske.

NB5:62

#

Jeg føler snart Trang til ikke at sige eet eneste Ord mere uden dette: Amen; thi min Taknemlighed mod Styrelsen for hvad den har gjort for mig overvælder mig. At virkelig Alt kan slaae saaledes til for et Msk; jeg veed Intet, der er hændt mig, uden at jeg digterisk maatte sige, det, netop det er det Eneste, der ganske svarer til mit Væsen og Anlæg; og jeg savner Intet. Jeg blev ulykkelig i Kjerlighed; men det er mig umuligt at tænke mig, at jeg kunde blive lykkelig saa maatte jeg blive et andet Msk. Men jeg blev salig i min Ulykke. Jeg er frelst, msklig talt, ved en Afdød, han min Fader., men det er mig umuligt at tænke mig, at en Levende kunde have frelst mig. Saa blev jeg Forfatter, just saaledes som det laae i mit Væsens Mulighed; saa blev jeg forfulgt – o, dersom dette havde manglet, havde mit Liv ikke været mig selv. Der er i Alt i mit Liv Tungsind, men saa igjen en ubeskrivelig Salighed. Men saaledes er jeg netop ved Guds ubeskrivelige Naade og Bistand blevet mig selv; næsten kunde jeg fristes til at sige ved hans Forkjerlighed, hvis ikke dette dog var mig det mindre end det Salige, som jeg troer og som saligt beroliger mig: at saaledes elsker han ethvert Msk. Jeg har ganske bogstavelig levet med Gud, som man lever med en Fader. Amen.

NB5:63

#

Turde jeg forlige mig med hende, var dette mit eneste Ønske, vilde være mig * en inderlig Glæde. Men jeg bærer hendes Ægteskab paa mig. Fik hun af mig

nogen Vished om, hvorledes hun var og er elsket: saa fortryder hun sit Giftermaal. Det der holder hende er dog den Tanke, at hvor meget hun end saae i mig og beundrede mig og elskede mig, saa har jeg dog handlet lumpent mod hende. Hun har ikke haft Religiositet nok til at staae ene med en ulykkelig Forelskelse – ligefrem hjælpe hende, har jeg aldrig turdet vove, det har kostet mig Lidelse nok.

NB5:64

#

Havde jeg ikke været kun salig i Tungsind og Veemod, saa havde det været mig umuligt at leve uden hende. De faae enkelte Dage, hvor jeg egl. var msklig talt lykkelig, har jeg altid længtes ubeskriveligt efter hende, hun som jeg havde elsket saa høit, og som saa tilmed ved sin Bøn havde rørt mig saa dybt. Men mit Tungsind og min Sjels Lidelser har gjort jeg msklig talt altid har været ulykkelig – og saaledes har jeg ingen Lykke haft at dele med hende. *Dog om hende tør jeg ingen Optegnelse gjøre – jeg bærer saa længe jeg lever, Ansvar for hendes Fremtid.

NB5:65

#

Min Fader skylder jeg dog fra først af Alt. Det var hans Bøn til mig, naar han tungsindig som han var, saae mig tungsindig: see, at Du ret kan elske Jesus Christus.

NB5:66

#

Og hvor forunderligt, at jeg fra min tidligste Tid (det vil sige i min Ungdom efter Faders Død) hvor jeg jo var uafhængig, og hvor der ikke var Tanke om at søge nogen Ansættelse, hvor jeg tungsindigt gik og ansaae mig selv for den Elendigste [af] alle – hvor forunderligt, at jeg dog hver Morgen bad, at Gud vilde give mig Kraft til den Gjerning, Du selv vil anwise mig. Naar jeg nu tænker derpaa, hvor i al Verden er jeg dog faldet paa at bede saa! Og dog hvor sandt er det ikke blevet, at jeg har faaet en Gjerning, som Gud selv har anvist mig.

#

NB5:67

†

Men min Faders Død var da ogsaa en frygtelig rystende Begivenhed for mig, hvorledes, har jeg aldrig talet til noget eneste Msk. om. Mit hele Livs Forgrund

er overhovedet i den Grad hyldet i det mørkeste Tungsind og den dybest rugende Elendigheds Taager, at det intet Under er, jeg var, som jeg var. Men alt Sligt bliver min Hemmelighed. En Anden havde det maaskee ikke gjort et saa dybt Indtryk paa; men min Phantasie og især i dens Begynden, da den endnu ingen Opgaver havde at vende sig mod. Et saadant primitivt Tungsind, en saadan uhyre Medgift af Sorg og det i dybeste Forstand Sørgelige, som et Barn opdraget af en tungsindig Olding – og saa med en medfødt Virtuositet til at kunne bedrage Enhver, som var jeg Liv og Lystighed – : og at saa Gud i Himlen har hjulpet mig saaledes.

#

NB5:68

#

O, forunderligt, alt Dette, som dog nok nu i adskillige Aarhundreder har staaet hen, som Noget man neppe veed om man skulde lee ell. græde over, dette om, at Gud griber ind i Verden, hjælper et Msk., saa han egl. slet Intet har at gjøre uden at lystre – alt Dette, det hænder mig, og jeg som altid har gaaet og følt mig saa elendig og ulykkelig, og jeg som, hvis jeg overhovedet er noget, just er den meest dialektiske af Dem jeg lever med.

[a] og at Gud er saaledes villig til at hjælpe ethvert Msk, naar man da blot ikke reent vil glemme ham, ell. holde sig paa Søndags-Fjernhed fra ham.

Det bliver altsamen sandt hvad min Fader sagde mig. »der gives Synder, som et Msk. kun ved en overordl. gud. Bistand kan frelses fra«. Og min Fader, skylder jeg msklig talt Alt. Han har gjort mig paa enhver Maade saa ulykkelig som mulig, gjort, at min Ungdom blev en Qval uden Lige, gjort, at jeg i mit stille Sind ikke var langt fra at forarges paa Xstd., eller vel at jeg var forarget, om jeg end af Ærbødighed for den besluttede aldrig at sige et Ord derom til noget Msk, og af Kjerlighed til min Fader at fremstille Xstd. saa sand som mulig i Modsætning til det Vrøvl, som i Xstheden kaldes Xstd: og dog var min Fader den kjerligste Fader, og min Længsel var og er inderlig efter ham, hvem jeg ingen Dag har undladt at mindes baade Morgen og Aften.

Og nu først er jeg kommet til det Punkt hvor Alt forklarer sig for mig. Som en Qvinde naar hun føler sig frugtsommelig bliver stille og alvorlig, og ene hænger efter Tanken om Barnet: saaledes har jeg nu ogsaa seet nok i Verden, min Opgave er mig nu tydelig – om jeg skal leve een Time længer, ell. 100 Aar, min Opgave strækker lige godt til.

NB5:69

#

Det gjælder hverken om mere ell. mindre end en

Revision af Xstd, det gjælder om at skaffe de 1800 Aar bort, som havde de slet ikke været til. At dette vil lykkes mig, det troer jeg fuldt og fast, det Hele er mig saa klart som Dagen. Dog mærker jeg desto alvorligere, at blot den mindste Utaalmodighed, og Selvraadighed, saa kan jeg ikke, saa forvirres Tankerne for mig.

Jeg staaer op om Morgenens og takker Gud – saa begynder jeg Arbeidet. Til bestemt Tid om Aftenen bryder jeg af, takker Gud – saa sover jeg. Og saaledes lever jeg, om end i enkelte Øieblik ikke uden Anfald af Tungsind og Veemod, dog væsentligen Dag ud og Dag ind i den saligste Fortryllelse. Ak, saaledes lever jeg i Kiøbenhavn – og er i Kiøb. den Eneste, som ikke er alvorlig, den Eneste, som Intet gavner og Intet udretter, en halvgal Særling. Saaledes dømmes Mængden mig, og de Faae, som see lidt dybere, have egl. ikke Noget mod, at dette bliver den almindl. Dom om mig.

NB5:70

#

O, Den, som aldrig fra Barn havde haft noget Indtryk af Xstd. – hvem Sligt hændte: han maatte sprænges^a. Jeg finder mig saa rolig; thi nu først er jeg hjemme, ved det gamle Bekjendte.

a blive angst og bange for sig selv.

NB5:71

#

Msklig talt er min Ulykke at jeg har for lidt Legemlighed; min Inderlighed (og dette er Guds Forholdet, hvor jeg i Frygt og Bæven bestandigt føler mig som Numer Nul for ikke at tale om Angerens Smerte) zitterer med i næsten den mindste Ubetydelighed jeg foretager mig, mon Gud ikke bliver vred og slipper mig. Derfor er jeg saa ængstelig i mit Forhold især til Alt hvad der hedder lidende Msker, alt hvad der er ringere end jeg. Og Gud veed, hvorledes det saa gaaer til, at jeg anklages for Stolthed og Egoisme.

Men paa den Maade at være for Gud, hvor saligt det end er, er fra den anden Side uhyre anstrengende. Deraf kommer det, at jeg saa føler mig saa ulykkelig og har følt mig saa ulykkelig i Sammenligning med andre Msker. Det at være et sundt stærkt Msk, der kunde deeltage i Alt, der havde legemlig Kraft et sorgløs Sind: o, hvor ofte har jeg i tidligere Tid ønsket mig dette. I Ungdommens Tid har min Qval været frygtelig.

#

NB5:72

#

At et Msk. har kunnet leve hen 10, 20, 30 Aar uden nogensinde at have mærket at Gud er til: o det er frygteligt, at forskyldte, at Gud er saa vred paa En. Thi Gud er den Kjerlige, og den første Form af Kjerlighed er just den, at han kjerlig gjør En opmærksom paa, at han er til, at man ikke gaaer og tosser uden at blive opmærksom paa Gud. Men dette er Guds Vrede, at lade et Msk. gaae som Dyret, hvem han ikke kalder paa.

NB5:73

#

Der laae noget Sandt i, som Grækerne (fE Plutarch »om E i Delphi cap. 13) at gjøre Heroer til en egen Slægt forskjellig fra Mskslægt. Det er ligesom med den christelige Bestemelse: Aand. Men det Humane ligger i, at det er forundt ethvert Msk. at kunne være Aand, at det ikke er denne Sludder om et Compagnie af gode Hoveder; man finder ofte en simpel Mand at ligge under Bestemmelsen: Aand, og en Professor at være langt borte derfra.

#

NB5:74

#

Der kan egl. ligge noget meget Ydmygt i, naar et Msk. siger sig at være Gjenstand for Guds Forkjerlighed; han kan mene dermed at udtrykke, at han slet ingen Fortjeneste har, at det er som en Vilkaarlighed af Gud just at kaste sin Forkjerlighed paa ham. Saaledes forstaaet er »Naadevalget« Ydmyghed.

[a] Det [er] hermed paa en lignende Maade som med det, at prise Lykken for hvad Stort man formaaer, at man ikke skal saare Mskene ved at fremstille sig selv som Den der formaaer det. cfrPlutarch: hvorledes man, uden at støde an, kan rose sig selv cap. 11.

Naar man nemlig siger, at Gud elsker alle Msker lige, og de andre Msker mene ikke at fornemme dette saaledes, som den Talende; og han da siger: ja, men I holde Eder jo hell. ikke til Gud – saa seer det dog næsten ud, som elskede Gud dette Msk. fordi han holdt sig til ham. Men dette er dog ikke saa. At Gud elsker Alle lige er det Sande, og det bliver kun saa aabenbart i den Enkelte at Gud elsker ham; men Gud elsker de andre lige saa meget.

Dog saa meget er ogsaa vist, at msklig talt er der en Forskjel mellem Msk og Msk betræffende hvorledes de forholde sig til Gud. I Forholdet til Gud kunde det derimod dog vel aldrig falde et Msk ind den Ugudelighed og Formastelse, at indbilde sig, at Gud elskede ham, fordi han holdt sig til ham.

NB5:75

#

Det er meget farligt (og meget forførerisk for den Paagjældende) naar en geistlig Taler, der formaaer at frembringe en stor Virkning paa Andre, ikke selv i dybeste Forstand gjør Indtrykket af at være bunden ved det Samme, hvorved han binder Andre. Og dog ønske Mskene det ofte, og hvorfor? Fordi dette Forhold indirecte prædiker Aflad. Men for Taleren er det saa farligt, at han istedetfor at gjøre det ydmyge Indtryk af En, der for Alvor føler sig bunden og er bange for Gud, stolt udøver Magt over Mskene.

#

NB5:76

#

Det er egl. den Forbrydelse, som Msk. ansee for den største og straffe grusomst: den ikke at være som de Andre. Just dette beviser, at Mskene ere Dyr-Skabninger. Thi Spurvene have Ret i, at hugge den Spurv ihjel, der ikke er som de andre; her er nemlig Arten højere end Exemplaret ∴ Spurvene ere Dyr, hverken mere ell. mindre. – I Forhold til Msket derimod er Bestemmelsen den, at Enhver især skulde være ikke som de Andre, skulde have Eiendommelighed.

Dog enhver Forbrydelse tilgives af Mskene, kun ikke den efter deres Begreb umenneskelige – at være Msk.

NB5:77

#

Hvad Biskop Mynster har saaet kommer jeg da til at høste. Thi M: har forkyndt sand Xstd – men paa en uchristelig Maade, havt stor Fordeel deraf, nydt alle Livets Goder ved Hjælp deraf, skaffet sig stor Anseelse, og tillige indyndet sig ved at gjøre Xstd til »den milde Trøst« o: s: v:.

Følgen heraf er, at han paa mange Maader har destileret Xstd. ud af Landet. Naar saa Den, der skal rykke frem, med den Opgave og Ordre især at agte paa Maaden, paa hvilken Xstd. forkyndes, ∴ at reflectere dobbelt: saa bliver det ligefrem et Martyrium. Og dette skyldes B. M. Modstand vilde en Saadan altid finde, men et Martyrium behøvede det ikke at blive, hvis ikke B. M. var gaet forud.

Forsaavidt har jeg atter her modarbejdet mig selv ved at styrke B. M., men Styrelsen veed nok, hvorfor jeg har gjort det, og vil vel ogsaa vide at vise mig, hvorfor det var godt. Havde jeg ikke gjort det, var jeg

maaskee sluppet for for godt Kjøb.

NB5:78

#

Alt, hvad Xstus udtrykker hører altsaa væsentligen med i en Xstens Liv. Det er egl. ingen sand Xsten, hvis Liv ikke udtrykker dette: ecce homo. Men Redelighed gjælder det om, at man ikke udtrykker et ecce homo som paa Grund af Samtidens Forestilling netop er det Beundrede, fE frivillig Armod, Kydskhed i Middelalderen.

#

NB5:79

#

Biskop M.^s Fortjeneste af Xstd. er egl. den, at han ved sin betydelige Personlighed, sin Dannelse, sin Overlegenhed i de fornemme og fornemste Kredse udviklede den Mode ell. høitideligere Vedtægt, at Xstd. var Noget, som ingen Dybere og Alvorligere (hvor smigrende for Vedkommende!) ingen Dannet (hvor særdeles behageligt!) kunde undvære.

Denne Fortjeneste er imidlertid, evig og christelig forstaaet, noget tvetydig. Thi Xstd. er dog adskilligt Fornemmere end til at skulle protegeres.

Og i hans Alvor er der dog nogen Melange – saa rørt, saa dybt bevæget ved Tanken om hine Herlige – og saa ømskindet, naar det kommer til Stykket naar det skulde blive Alvor ved selv at forkleines blot en lille Smule.

NB5:80

#

Udtrykker da Biskop M.^s Liv, at »om end alle faldt fra, saa vil jeg dog holde fast ved hvad jeg har elsket med en Kjerlighed reen – som intet Andet, brændende som intet Msk., jeg vil ikke slippe hvad jeg ikke har troet fordi de Andre troede, hvorfor skulde jeg saa ogsaa lade være at troe, fordi de Andre lade være.«^a Ja svarer En: hans Liv har ikke givet ham Anledning til at blive saaledes forsøgt; han har levet i den bestaaende Xsthed, hvor jo Alle holde fast ved Troen. Aha, ja saa! Men i hans Prædikener forsikkrer han atter og atter (Citater mangle ikke), at der kun findes saare faae Xstne i Xstheden, at Mængden er langt, langt tilbage, og vel lige det Modsatte af christelig: forvirret, fordærvet o: s: v:

a dette er Altsammen Citater.

Skulde nu denne Forsikkring om Hengivenhed for Xstus, og denne Viden om Tilstanden, skulde den, i Overeensstemmelse med sig selv ikke have bragt en anden Skikkelse ud end: den fornemste og meest dannede, den af Damerne beundrede, den paa enhver Maade smigrede, i al Livets Nydelse næsten svælgende Biskop M. Sandt, een Gang om Ugen prædiker han ypperligt. Sandt, der har levet mangen eenfoldig Borgermand (exempli gratia min Fader) der ved eenfoldig at holde sig bogstavelig til Søndags-Talen, blev Christen: ak, det er næsten en Satire over Biskoppen!

Ja, dersom Xstheden var Sandhed, saa er Biskop M: et Mesterstykke. Og indenfor denne hans Forudsætning maa han vel opfattes. Men var det hans Forudsætning hvorfor saa den Polemik i Prædikenerne. Hans Tale siger, at der kun er faae Xstne, hans Liv udtrykker, at vi alle ere Xstne, og derfor kan det at være Geistlig være en saa betrygget og omfredet Existents som hans er.

NB5:81

#

Og dog elsker jeg B.M., det er mit eneste Ønske, at gjøre Alt for at bestyrke hans Anseelse; thi jeg har beundret ham, og, msklig talt, beundrer jeg ham; og hver Gang jeg kan gjøre Noget til hans Fordeel, saa tænker jeg paa min Fader, hvem jeg troer, det glæder.

NB5:82

#

Mig synes jeg har skrevet Ting, som maatte røre Stene til Taarer – men de Medlevende bevæger det blot – til Forhaanelser og Misundelse.

NB5:83

#

Af den engelske Læges Dagbog.

Den Scene, hvor han selv kommer og besøger en Stakkels fattig Lærd, der dør i den yderste Elendighed, og saa siger til ham: De er dog vel ikke selv Skyld i denne deres Armod, De har dog vel Intet at bebreide dem. O, hykkelske, skinhellige Doctor! Hvor det er behagelig-grusomt paa den Maade at nyde sin egen Retfærdighed.

NB5:84

#

Ulykkelig Elskov er den høieste Form af Elskov. Og dog siger den Elskende: jeg vilde dog 10 Gange hellere blive ulykkelig med ham og 10 Gange saa ulykkelig, end lykkelig med en Anden.

Saaledes med den Religieuse. Det maa nu een Gang være saa, at man bliver ulykkelig, menneskelig talt, det ligger i Misforholdet mell. Gud og Msk; men dog dog hvilken Salighed.

NB5:85

#

Hver Søndag prædiker hver Præst om et reent personligt Forhold mell. Gud og Msk. Men de store Aander (Goethe i aus [a] meinem Leben) anfører som et Exempel at han som Barn, vilde opreise et Alter for Gud og offre til ham; men der gik Ild i det, og tilføier saa: dette gjælder om enhver umidd. personlig Tilnærmelse til Gud.

[a] S.W. 24^d B. p. 65.

Man seer deraf, at Ingen bryder sig om Præsterne; og det er Viisdom, den dybeste, som betroes En underhaanden at troe lige det modsatte.

NB5:86

#

Det Sørgelige for mig ved alle disse anstrengede Forhold ud efter, er blandt andet, at jeg ikke faaer altid den Inderlighed, til at sørge over mig selv som jeg ønskede, og før mere havde, da alle ansaae mig for lykkelig og glad.

O, i en saadan Conflict med Omverdenen kan man saa let glemme sig selv, sit inderste Forhold til Gud, Det, hvad der i en vis Forstand synes saa lidet i Sammenligning med det Meget.

En stille tilbagetrukket Borger han kan faae Tid til at sørge over den mindste Synd.

Dog haaber jeg til Gud det skal lykkes mig, ikke at blive mig selv vigtig; jeg er dog Alt kun ved ham, og i Lydighed mod ham.

NB5:87

#

Hvert enkelt Msk. har en uendelig Realitet, og det er Stolthed og Hovmod ikke i ethvert enkelt Msk. at ære sin Næste. O, at jeg saaledes kunde tale med hvert enkelt Msk., jeg er forvisset om, at jeg skulde bevæge ham. Men det er en Paralogisme at 1000 Msk. er mere end 1; thi det er at gjøre Msk. til Dyr. Pointen i det at være Msk. er at Eenheden er det Høieste, 1000 af dem er mindre.

Ak, Ak, Ak inden man faaer indøvet den Dialektik.

NB5:88

#

Jeg kunde i sin Tid have slaæet mig sammen med nogle Stykker, og saa tilintetgjort maaskee hele den litteraire Pøbelagtighed. Jeg valgte en anden Maade, den skal nok staae sin Prøve. I Øieblikket seer det rigtignok ud som tabte jeg - o, men det har hidtil været Loven for min Seier; i første Løb taber jeg altid, men jeg seirer tilsidst. Dette ligger dybt grundet i mit Væsen, fordi jeg nemlig ingen Umiddelbarhed har. Det viser sig selv i mit Livs Ubetydeligheder. Min personlige Optræden er uden aplomb, idet En seer mig, tænker han: see hvilken En! Men han tager sig ikke iagt: jeg har Reflexionen.

Mængden maa man altid hjælpe til at seire, men vel at mærke saaledes, at den seirer forkeert. Goldschmidt seirede jo complet: Alle loe, alle de tusinde og tusinde. Og dog skal den Seier blive ham dyr, han fik mig dog forkeert i Halsen.

Saaledes maatte og maae det nemlig gaae. Enten maatte det lykkes al denne Pøbelagtighed at lægge mig øde; men i saa Fald vil netop Reaction[en] blive meget alvorlig, thi dertil er jeg Danmark for vigtig, og i Grunden ogsaa anseet ja egl. afholdt af saa saare Mange - især naar dette skete mig. Eller det lykkes ikke, jeg gaaer uskadt: saa er dens Magt afspændt. Successive som jeg nu arbejder mig længere og længere ind i at fremstille Xstds uhyre Pathos, skal hiin Begivenhed faae ny og ny Modification. Og hvad saa? Saa skal det være lykkedes mig lidt efter lidt at omsætte al denne Piatten og Forhaanen som skulde være Ingenting i en ganske anden Bestemmelse: som Alvor.

Sagen er jeg forstod Goldschmidt og Consorter indtil den fineste Nerve - de forstode slet ikke mig; jeg kjender deres Bestik hver een Linie, de vidste Intet om mit.

NB5:89

#

Derfor strider jeg egl: om alt Det, som 1000 Præster hver Søndag væve om (medens deres Liv udtrykker lige det Modsatte) om alt dette som ved Hjælp af dette Præsteskab saadan er blevet Noget, der saadan siges - om det skulde være det man har hver Dag at gjøre. Om Gud virkelig, for Alvor er med i Legen, til daglig Brug - ikke ved Præstens Fest-Optog.

NB5:90

#

O, den ligger dog msklig Feighed saa nær den Betragtning: hvor langt tryggere det er at være som de Andre, denne uhyre Tilforladelighed, dette Fællesskab i Glæde og Sorg. At leve paa den Maade

er jo næsten som en simpel Fortsættelse af det at leve i Faders Huus. Passe sin Gjerning som en retskaffen Mand, gifte sig, deeltage med de Andre, men altid saa betrygget. Og saa derimod herud paa de 70,000 Favne, i Aands Anstrengelser, der var nok for en heel Kjøbstad at leve af – og saa Frygt og Bæven i Sjelen for Gud fordi man er ene med ham, uden Maalestok men for Gud i Idealets vældige Haand; og saa Mskenes Modstand – og saa hvis en saadan tilsyneladende styrer feil, ell. saa, at dette maa høre med, at det maa synes Mskene saa, saa al den uudtømmelig[e] Haan og Foragt, der ikke kan finde nogen Mishandling for grusom mod en Saadan – og hvorfor? Fordi han ikke vilde være som de Andre. Det vil sige Mskene vil være En Gud – og saa skjænke En Tryghed, man maa end ikke elske Gud mere end Mskene gjøre og synes om : de ville være Gud for En, være Det, man elsker mere end Gud, da man jo bestemmer sin Kjerlighed til Gud i Forhold dertil.

NB5:91

#

Historien bort. Samtidighedens Situation skaffes tilveie. Dette er Maalestokken; som jeg dømmes Noget samtidigt, saaledes er jeg. Al denne Snak bag efter er Sandsebedrag.

Det er egl. dertil hele min Produktivitet har tenderet. Saaledes det at [jeg] bruger Experimenter istedetfor virkelige Historier.

Luthers Feil var, at han ikke gik langt nok tilbage, ikke gjorde En samtidig nok med Xstus.

Forargelsens Mulighed bliver saa Det der skal dømme Xstheden.

Vee, vee, saa man har taget Xstd. forfængelig. Hvad vilde man dømme om et Land hvor man paastod, at der levede Millioner Elskere og Elskerinder som Romeo og Julie – og dog er det det man har indbildt Mskene i Xstheden, at de alle ere Xstne, medens en sand Xsten er sjeldnere end Romeo og Julie.

NB5:92

#

Det er dog et Ord som er Luther værd (thi han indlod sig dog egl. for meget med Verdsligheden, hvorfor ogsaa Frugten af Reformationen blev – Politik og politisk Udvikling) da han sagde til en af Fyrsterne, der vilde hjælpe ham: det er nok snarere Dig, der trænger til mig, det beroer paa, hvo der kan bedst bede.

Opgave for Tænkere: hvor langt er vor Tids Xsthed fra at finde Mening heri.

NB5:93

#

»Hvad jeg siger om mig selv«

Et Ord til de Medlevende.

Maaskee bliver det dog rigtigst, at ogsaa jeg engang siger eet Ord om hvad nu den hele Befolkning har talt om, atter og atter – jeg har været den Eneste, der ikke har talt derom, neppe privat til noget Msk. Pøbelagtighedens Angreb – paa mine Buxer.

Naar en Glædes-Pige har pyntet sig paa det Bedste, sminket sig o: s: v: – saa seer det jo ud som Ungdom, Liv, Glæde. Men bag ved hvilken frygtelig Rædsel – bag ved dette gamle Ansigt – thi Syndens Træk ere gl.

Saaledes ogsaa naar Calumnien pynter sig ud som Spøg, Vittighed, Ingenting, gjør sig til et Slags Overflødighedshorn af bonbon. Men bag ved hvilken Afskyelighed. Ungdommens Besmittelse, den Vankundiges Vildledelse, – og nu De, der bleve lagte i Graven, ell. om dette ikke Qvinderne som sørgede med dem o: s: v:

Naar et Blad af den Art har en i Forhold til Landet grændseløs Uproportionerethed, og naar det er Skik og Brug (hvad Feigheden lærer Msk) at Ingen maa tage Hensyn dertil: saa er eo ipso enhver Privat, hele Borgerklassen, enhver ung Pige, Kone o: s: v: priisgiven. Man tage en ung Pige; man nævne hendes fulde Navn og fortælle saa, at hun har faaet en ny Kjole i Søndags. Der er jo ikke det allerbitterste Ondt deri – og dog er hun latterliggjort. Enhver privat, ell. det at være privat staaer i intet Forhold til det at blive nævnt i Bladet hele Landet over.

Og Elendighed nok i den Retning har jeg seet, medens den Vittige – skjult bag en Sjouer, tjente Penge. Det er mig ubegribeligt. Dersom jeg maatte tilstaae mig selv, at jeg havde brugt Pressen til at krænke en Eneste, og brugt den saaledes, at jeg selv havde skjult mig bag en Sjouer: saa døde jeg af Undseelse, jeg vilde hell. være Sjoueren end mig selv. Og nu 6 Aar.

See alt dette har jeg seet – og jeg har styrtet mig i det. Det har hjulpet, det skal fremdeles hjælpe. Og naar jeg saa seer de Private have saa travlt med at lee, saa bliver jeg lidt veemodig; thi de vide ikke hvad de lee af. Kun en i streng Forstand og efter en stor Maalestok offentlig Person kan holde det ud – enhver Privats Fremtid er forbittret og kan forbittres efter en Maalestok, som – de Private ikke drømme om.

Men forunderligt, aldrig har jeg havt Glæde af Noget som af det Skridt; jeg kan i mit stille Sind ikke lade være at tænke paa, at der i min Dødsstund dog vil være een god Gjerning, en Gjerning jeg vil have Glæde af i Evigheden; jeg bytter med ingen Medlevende, efter hvad jeg kjender til hans Liv. Det er rigtignok utrolig hvilken Vished Gud i Himlene kan skjænke et Msk., om at han har handlet Ret. Sandeligen, skulde jeg ønske Godt over Nogen, vilde jeg ønske ham, at han ogsaa en Gang i sit Liv maatte blive saaledes greben, og saa lide saa meget Vrøvl – for at have handlet uegennyttigt, som jeg har lidt. O, det er saligt.

Og det kommer igjen, paa tusinde Maader. Derfor er der Slag i min Satires Svøbe, derfor er der Salvelse i min Fremstilling af det Xstelige, derfor er det klingende Mønt og fuld Valuta jeg udmynter til Opbyggelse.

NB5:94

#

Det seer i Øieblikkets Forstand ud som udrettedes der langt, langt mere, naar en høitæret og anseet Mand forkynder een ell. anden Sandhed: saa flokkes de nemlig i Hobetal om ham. Dog prædiker den foragtede Martyr ganske anderledes med Eftertryk, thi al Foragten den virker intensivt naar det kommer igjen, hvilken Uret man gjorde ham.

NB5:95

#

Peter veed at mine Finantser ere i en betænkelig Tilstand, han veed, at mit Helbred vakler meget, han veed ell. har dog en Forestilling om hvor anstrengende det er at gesticulere saaledes som jeg gjør det omgiven – af Daarer og daglige Forhaanelser: siden den Tid har jeg ikke hørt et Ord fra ham. Nu er han formodl. blevet reent bange, og pusilanim som han altid har været, sidder han vel nu og bliver sig selv vigtig ved Tanken om, at det skulde være Guds Straf over mig. O, han er en Ærtekjerling, og dog derhos forfængelig, han tager alle Æresbevisninger af disse Grundtvigianere, og det er »saa kjerligt« og saa kjerligt.

Jeg begriber ikke, at et Msk. kan være saaledes. Dersom man virkelig har den Tanke, at det gaaer et Msk. imod, saa synes jeg alle Hensyn maatte svinde. Neppe var han i sin Tid kommet i den Uleilighed med Biskoppen førend jeg fik travlt med at skrive til ham atter og atter. Men den Orthodoxie der ikke har barnlig Frimodighed mod Gud, men anseer ham for en Tyran man snarere smigrer end elskende tilbeder, de have ogsaa altid en Slags Glæde, naar de troe, at nu straffer Gud en Anden.

Nok herom, jeg har samme Følelser for min Broder

[a] (det maa synes enhver Trediemand saa)

som altid; det hører nu altid med, at Den, hvem Gud forunder det Overordl., han bliver især ikke forstaaet af Slægt og Venner. Peter har i Grunden altid anseet sig for bedre end mig, og saa smaat som den forlorne Broder. Deri har han ogsaa havt Ret; han har altid været retskaffnere end jeg. Hans Forhold til Fader fE var en retskaffen Søns – mit derimod ofte dadelværdigt: o, men dog har Peter aldrig elsket Fader som jeg. Peter har aldrig gjort Fader Sorg, end sige den Sorg som jeg, men saa har Peter ogsaa længst glemt Fader, medens jeg mindes ham hver Dag, ubetinget hver Dag siden hiin 9^d August 38 og vil mindes ham indtil en salig Gjenforening hisset. Og saaledes i alle mine Forhold. – Saa gik der en lang Tid, hvor jeg i Grunden ansaaes for et Slags godt Hoved der gik til Grunde – Peter var derimod stadigvæk den Retskaffne. Saa bliver jeg en Skurk – Peter er, og det er sandt, den Retskaffne, ved Modsætningens Belysning bliver han den Kjerlige. Saa reiser jeg mig. Peter kan ikke blive klog paa mig, han seer sig angest og bange paa mig. I ethvert Tilfælde venter han nu, at jeg skal søge hans Fortrolighed. Og just det kan jeg ikke. Han bliver lidt fornærmet. Hvad Under saa, at det hele Forhold stiller sig forkeert.

#

NB5:96

#

Saaledes er det dog Gud der har ydmyget mig, men sandeligen til mit Vel. Al det Spektakel med Msk. havde blot gjort mig stoltere og trodsigere; thi jeg vilde efter en frygtelig Maalestok have følt min Overlegenhed. Men det, at min Formues Tilstand var betænkelig, det gjorde mig lidt svag, og i denne Svaghed bar jeg saa mit bekymrede Ansvar for Gud for hvad jeg personlig forbrød som en Angrende. Der ligger den mig saa gavnlige Ydmygelse.

Men Verden har taget feil af mig; den har ikke mærket, at jeg fra Begyndelsen af var en Poeniterende. Den har troet jeg var en stolt, der vilde blive bange og gaee af Veien; ak jeg er en Poeniterende der ydmygt bliver paa Stedet – thi det er ikke Verden jeg bryder mig om, men Gud. Jeg var en Poeniterende, da jeg satte den første Linie paa Prent, og jeg er det.

NB5:97

#

Derfor er Xst. i Sandhed Forbilledet, men derfor er han ogsaa det evig Anstrengende i Det at være Msk, fordi han blot udtrykker: at han var et Msk som andre. Han gjør det Gudd. commensurabelt for det at være et ganske almindl. Msk., han tillader intet Aflad for

a som Gjenstand for en dorsk og ufrugtbar Begloen og Beundren.

Nogen, han stiller sig ikke selv udenfor^a, men bagved, for at tvinge Mskene ud.

NB5:98

#

Intet Mskes Livs Virkning er saa stor, som en Martyrs; thi han begynder først at virke naar de have slaaet ham ihjel. Saaledes bliver Slægten hængende ved ham, ell. fangen i sig selv.

NB5:99

#

Det Ord »min Gud, min Gud hvi haver Du forladt mig« bleve jo forstaaet som Nemesis. At han der havde haft saa Meget i sin Magt ikke havde været klog nok til at sikkre sig sin Fremtid o: s: v:. Det er, hvis jeg skulde tale reent msklig derom, som Xstus efter sin msklig Natur var bleven saa fortabt i Guds Forholdet, at alt Andet var gaaet ham i Glemme. Det er et Udtryk for at være Fuldendelsen nærmest, dette for sidste Gang at føle Adskillelsen[s] svælgende Dyb mell. det at være Msk. og det at være hos Gud, det er derfor igjen det sidste Udtryk for det Næste at være salig hos Gud.

NB5:100

#

»Selv Petrus fornegtede«Hvad vedkommer det mig. Naar Petrus gjør det Gode, saa er Petrus Petrus, og jeg stræber at lære af ham; naar Petrus gjør det Forkeerte, saa har jeg Intet med ham at gjøre, thi det skal jeg jo ikke lære af ham.

NB5:101

#

Xstd. skal ikke doceres. Derfor er det ogsaa Xstus siger min Lære er Spise – den skal tilegnes, der skal existeres deri.

#

NB5:102

#

Min Fader døde – saa fik jeg en anden Fader i hans Sted: Gud i Himlene – og saa opdagede jeg, at min første Fader egl. havde været min Stedfader og kun uegl. min første Fader.

NB5:103

#

Replik af en Humorist. »At jeg redelig har villet det Rette i den Sag derpaa er jeg saa vis, at jeg, der ellers gjerne rendte til Verdens yderste Ende i Frygt og Bæven for vor Herre, jeg er saa sikker, at jeg tør sige Gud det lige i hans aabne Øine.

NB5:104

#

Replik. »O, hvor tungt at være saa gammel som det Evige gjør naar man dog er Msk, meest Msk, og naar hele Tilværelsen taler til En i Ungdommens Sprog. Det var en ung Pige jeg elskede, yndig var hun, og saa ung (hvor det maa være livsaligt at være saaledes ung!) og overtalende og indbydende: o rædsomme Sorg: jeg var en Evighed for gammel for hende«.

NB5:105

#

Mynsters Prædiken den om Joseph Jesu Pleiefader.

Det er dog svigefuldt at tale saaledes: (p. 114. n:) Hvad der vederfares mig, naar jeg ikke kan afværge det, hvorhen jeg føres, naar jeg ikke kan gaae en anden Vei, dette er Guds Villie.« Tak for det; det er jo at udelade Vanskeligheden, Vanskeligheden er, at et Msk. selv skal vælge. Men det seer saa nemt og geschwindt ud, dette som naar det skal blive Sandhed i høieste Forstand kun sees en saare sjelden Gang, og lyder luthersk: jeg kan det ikke anderledes, Gud hjælpe mig Amen. Her hører man strax, at Den der taler, er En, der veed hvad det er at vælge.

Men Sagen er, M. har dog egl. saa smaat hjulpet sig sit Liv igjennem saadan paa Sandsynlighed, han har neppe nogensinde handlet i eminent Forstand, ell. var det da umuligt at tale saaledes.

NB5:106

#

Middelalderen culminerer i Raphael, hans Opfattelse af Madonna. Protestantismen vil culminere i Xstus-Billedet; men dette bliver den meest gennemførte dialektiske Udviklings Blomst.

NB5:107

#

Det bedste i Livet er et Fund; stundomsøger man og finder, stundom finder man, uagtet man ikke havde søgt. Den der fandt en Perle som han ikke havde søgt, han fandt den dog; men dersom han da opgiver Alt for dens Besiddelse udtrykker han omvendt at han søgte den; thi saaledes efter at have faaet, saaledes at

erhverve Besiddelsen er omvendt aldeles det Samme som at søge.

NB5:108

#

Ved Hjælp af Historien vil man forstaae Alt – og ved Hjælp af Historien forstaaer man dog kun Alt omvendt ell. bagvendt, ell. man forstaaer Intet. Man gjør bestandig en bagvendt Slutning. Man veed, at den og den Mand var stor: ergo er det godt det han gjør ∴ man forstaaer ikke hvad det er han gjør, og kjender det derfor ikke igjen, naar en Samtidig gjør det. I Tillid til Resultatet slutter man at det er rigtigt, men da der i Forhold til en Samtidig endnu intet Resultat er, saa tør man ikke troe paa det.

Christus beder for sine Fjender. Hvor mange tusinde Gange har en Præst rørt indtil Taarer rørt andre til Taarer. Men lad os see i Samtidighedens Situation. At En, der af Alle ansees for en Formastelig, en Sværmer ell. en Hykler at han – vover at bede for sine Fjender ∴ dem som staae om ham, ja det betragtes som vanvittig Trods og Stolthed.

NB5:109

#

Den størst mulige Misforstaaelse i Forhold til det Religieuse mell. Msk og Msk. er naar man tager Mand og Qvinde, og Manden, der vil bibringe hende det Religieuse, hele Saligheden som ligger deri, i at være for Gud, nu bliver Gjenstand for hendes Elskov.

NB5:110

#

Pointen i det Christelige er, at det er det Nærværende. Derfor kan ingen Digter, ingen Taler fremstille det, thi han bruger for meget Phantasie. Just deraf (af dette, som er det Forkeerte) kommer det saa igjen, at Digteren og Taleren selv bliver elsket og afholdt. Thi paa Afstand er det Christelige det i Menneskenes Øine Elskelige.

Kun en Dialektiker kan fremstille det, idet han ved bestandigt at tage alle Sandsebedrag bort, borer det ligesom ind i det Nærværende. En saadan Dialektiker vil derfor ogsaa blive ilde lidt; thi ganske nærvæd er det Christelige det Forhadte og Oprørende.

NB5:111

#

Det archimediske Punkt udenfor Verden er et Bedekammer, hvor en sand Bedende beder i al Oprigtighed – og han skal bevæge Jorden. Ja dersom han var til denne rette Bedende, naar han lukker sin Dør, det er utroligt hvad han formaaer.

NB5:112

#

Hvorfor har Mskene i Almindl. en saa phantastisk Forestilling om Gud? Fordi de ikke leve eensomt; den Ene gjør den Anden angst og bange, at Gud er noget altfor Stort o: s: v:.

O, Den der leed i Verden saaledes, at han blev eensom, ham skal det nok falde naturligt, at tænke Guds uendelige Ophøiethed – og dog at forholde sig til ham som et Barn til sin Fader; et saadant Msk. skal nok blive opfindsom i den salige Beskæftigelse at betænke at Gud[s] Storhed stiger (ak ikke som msklig Storhed i Forhold til at ignorere) i Forhold til at bekymre sig om det Mindste: saa altsaa, hvis jeg var det ubetydeligste Msk. af alle, saa var det netop at ære Guds Godhed, at være fuldt og fast overbeviist og forvissat om, at han heel og holden bekymrede sig om mig – han der ikke som en Læge i et Hospital springer omkring og kun kan være fem Minuter ved hver Seng.

NB5:113

#

See derfor kommer Verden ikke videre, men gaaer tilbage, fordi Mskene blot beraadføre sig med hinanden, istedetfor, at Hver skulde beraadføre sig med Gud. I Grunden lever Slægten tærende paa hvad der er Traditionelt fra en forsvunden Tid. Men denne Tradition bliver tyndere og tyndere, der kommer ingen ny Tilstrømmen fra høieste Sted, hiint gudd. Flydende fortyndes bestandigt mere og mere ved denne blot msklige Overeenskomst mell. Msk og Msk, ergo gaaer Verden tilbage.

NB5:114

#

Det bedste Beviis for Sjelens Udødelighed, at der er en Gud tilo: s: v: er egl. det Indtryk man faaer deraf i sin Barndom, altsaa det Beviis, der til Forskjel fra hine mange lærde og høitrværende kunde betegnes saaledes: det er ganske vist, thi det har min Fader sagt mig.

#

NB5:115

De Andre rive til sig, Embeder, Gager, Ærens-Ting, Anseelse blandt Mskene og saa videre – og saa

præstere de? Ja, de præstere egl. ikke Noget, høist en Subscriptionsplan. Jeg arbejder proprio Marte, uhyre anstrenget, præsterer det Overordl. – derfor straffes og dømmes jeg, thi jeg skal, saa hedder det, være egennyttig, jeg straffes og dømmes altsaa fordi jeg er uegennyttig. Ja, Xstd. har Ret, vogt Dig for Alt for at gjøre det Gode, alt Andet slipper Du godt fra.

NB5:116

#

Men bevæge Nogen – nei det gjør jeg ikke. Een og Anden læser, hvad jeg skriver, studerer det, lærer det udenad, bruger det naar han skal prædike ell. docere: ak, Gud i Himlene saa gjør jeg jo næsten mere Skade end Gavn.

Dog kun Du o, Gud kan bevæge et Msk, saasnart jeg blot tænker paa Dig: da er min Existents til Tjeneste, min Smule Kraft, msklig talt maaskee er den stor, men for Dig er den Intet og i ethvert Fald Din Gave. Naar jeg tænker Dine Lidelser Du min Herre Frelser, ja da vil jeg ikke flæbe paa en Prædikestoel, men jeg vil, saavidt Du tillader mig det, staae omgiven af Forhaanelse, tabende alt Jordisk.

O, men tungt er det mangan Gang, naar man selv er saa blød, at skulle leve sammen med den uhyre dyriske Sundhed og Haarførhed, der i det Høieste kan declamere – men Existentsen forandre de ikke, deres Liv udtrykker det Modsatte af hvad de siger. Og enhver Saadan just jo mere han forstaaer mig, er hidsende Forfølgelsen mod mig.

I Sandhed ethvert Land kunde prise sig lykkelig ved at have en Forfatter som jeg er, især da saa lille et Land som Danmark, der sandeligen hell. ikke faaer en Saadan igjen. Og saa, at det skal være saaledes, at det er Sandhed, hvad jeg udtrykker, idet jeg ikke ved feig Svaghed forhindrer det, at jeg er et Offer for Smaaligheden i Danmark.

NB5:117

#

Det Mærkelige i den Maade, paa hvilken Mskene tale i Forhold til Gud ell. om deres Forhold til Gud, er, at det ganske synes at undgaae dem, at Gud jo ogsaa hører det. En Mand siger: nu har jeg ikke Leilighed ell. Samling til at tænke paa Gud, men om nogen Tid. Eller endnu bedre: et ungt Msk. siger: nu er jeg for ung, jeg vil først nyde Livet – og saa.« Mon det var muligt, at tale saaledes, hvis man betænkte, at Gud jo ogsaa hører det.

Men Reduplikationen seer man næsten aldrig. Jeg kjender egl. ikke een eneste religiøs Forfatter (det skulde da være Augustinus) der egl. reduplicerer sin Tanke.

NB5:118

#

Jeg har læst etsteds i Plutarch (*moralske Skrifter*, i mit eget Exemplar af den lille tydske Oversættelse har det været 3^{die} Bind; saavidt jeg kan huske var det ved at slaae tilfældigt op i det, og derfor bemærkede jeg det ikke.) en Anekdote, som rigtig oplyser at det at skjælte og ryste kan have en dobbelt Grund, at det nemlig ogsaa kan være en Yttring af Kraft. Det fortælles, at En, hvem det hændte, at han rystede ved sin Fremtræden (i et afgjørende Øieblik ell. Deslige) svarede: ja, dersom Legemet vidste, i hvilken Fare det skal, vilde det ryste endnu mere.

#

NB5:119

#

Humoristisk Replik. »Og saa vil Gud sige til mig: deri har Du Ret, det veed Gud, ell. hvad det var jeg vilde sige, det veed jeg, at Du har.«

NB5:120

#

Hver Gang et Sandheds Vidne lider den uskyldige Død ell. Lidelse, er det i Samtidens Øieblik altid den sidste Dom: han er selv Skyld i det. Naturligt. Thi havde han været feig og svag og ikke evig forvissat om sin Ret og om at have Sandheden paa sin Side, havde han givet Kjøb, saa havde jo Tiden faaet Magt til at forandre ham, og hans Liv havde egl. udtrykt: det er en rar Tid, den jeg lever paa. Men han stod fast, og gjorde det aabenbart, at Tiden var ussel. Dette hedder i Tidens Sprog (hvilken naturligviis ikke kan see sin egen Usselhed): han er selv Skyld deri.

O, det er saa gammelt og saa nemt dette forkeerte Omkring, »at det er bedre, at En lider end at hele Folket lider.« Saaledes ogsaa det er langt bedre, det kommer uendelig langt flere til Gode dette: at alle de Andre have Ret og ere rare Msk, kun een, Sandheds Vidnet, det er en slem Person.

See her møder Socrates, med dette hans fortræffelige Spørgsmaal: mon det ogsaa er saa i Forhold til Heste, at Alle veed at ride, der er kun Een som ikke veed det.

Her er Slaget ell. Konflikten mell. den mskelige og den gudd. Sandhed. Er Gud Opfinder af Sandheden, saa har vi det Christelige: kun nogle Faae ere af Sandheden. Er Msket Opfinder – ja saa, saa er Sandheden der hvor der er Mange og er Det, som de Mange synes om.

#

NB5:121

Der har vistnok været Mangen, som har gjort ubodelig Skade i Verden ved sin Snak om at være det Overordl. Men Spørgsmaal er, om jeg ikke gjør Skade ved bestandigt at sige og troe, at hvad jeg veed veed ethvert Msk.

At jeg kan forekomme En og Anden, der tænker over mit Liv afsindig, forundrer mig ikke; thi hvor mange forstaae mig vel i den Anskuelse af Livet, at det at offres er den høieste Seier, og at Dette er Xstd.

NB5:122

#

Der vil fra nu af ikke komme Propheter, Domme[re] o: s: v: der gaae foran for at lede Slægten videre, men bestandigt Martyrer, der ved at styrte sig mod den msklige Opfindelse med at gaae videre, tvinge tilbage. Kun saaledes skal der gaaes videre: i Intensitet. Lectien er een Gang for alle givet os for; i den Henseende vil der Intet videre være at tilføie. Men det gjælder om Inderliggjørelsen.

Ved Hjælp af denne menneskelige Gaaen-videre bliver Alt blot tyndere og tyndere - ved Hjælp af Guds Styrelse bliver Alt inderligere og inderligere.

NB5:123

#

Først og fremmest skulde der prædikes saaledes: hvorfor er Xstd. kommet ind i Verden? (for at faae Ende paa og udryddet al denne mskelige Vrøvlen om at den er Trøst, hvad den vistnok er, men det er ikke dens τέλος.) Fordi den er det Absolute.

Dernæst. At den skal troes Her et Bibelsted: Den, som ikke troer gjør Gud til en Løgner. (for at gjøre Ende paa al denne bevisende Frækhed)

Endeligen. Har Du troet? Det vil sige, lad os see, om Dit Liv udtrykker, at Du har troet; thi dette er det eneste Beviis. (for at gjøre Ende paa den usalige Vigtighed med at være Rettroende, der afskyer Baptister o: s: v:; og saa ikke have mere Tro end bag paa min Haand.

NB5:124

#

Replik: ak, kun een Gang i et heelt Liv at henrykkes i den tredie Himmel – og til Erindring derom, at beholde en Torn, der daglig maaskee mange Gange minder!

#

NB5:125

#

Dette er i msklig Skrøbelighedegl. Mottoet paa min Existents: man sætter ikke en ny Klud paa et gammelt Klædebond. – Det Modsatte er de Kloges Viisdom, som derfor staae sig godt med Øieblikket, de anbringe nemlig deres Smule Forbedring umiddelbart paa det Bestaaende.

NB5:126

#

Forunderligt nok! I en af de første Samtaler med hende, da jeg var dybest rystet og mit Væsen meest fra Grunden sat i Bevægelse, sagde jeg hende: at der i hver Generation vare nogle enkelte Msker med, som vare bestemte til at offres paa de Andre. Hun forstod neppe hvad jeg talte om, og jeg maaskee neppe ganske mig selv (i ethvert Tilfælde egl. kun om min indre Lidelse) mindst at det skulde begynde med at gaae ud over hende. Men just hende[s] umidd ungdommelige Lykke sat ved Siden af mit rædsomme Tungsind og i et saadant Forhold maatte lære mig at forstaae mig selv; thi hvor tungsindig jeg var havde jeg aldrig anet før, jeg havde egl. ingen Maalestok haft for hvor lykkelig et Msk kan være.

Saaledes meente jeg mig offret, fordi jeg forstod, at mine Lidelser og Qvaler gjorde opfindsom i at udgranske det Sande, hvilket saa kunde komme andre Msker til Gode.

Saa lempelig har saa Gud ført mig frem og frem, og nu staaer jeg paa det Punkt, hvor det ogsaa udvortes bliver sandt, at der ere Msker, som offres paa de Andre.

NB5:127

#

Af hende eksisterer et prophetisk Ord om mig: Du ender bestemt med at blive Jesuit. Det er nemlig i ungdommelig Phantasies Romantik Jesuitisme: den Stræben, hvis τέλος gaaer ganske ud over denne Ungdommeligheds Forstand.

NB5:128

#

Dog om mit Forhold til hende tør Intet optegnes. Jeg bærer Ansvarret af hele hendes senere Existents, og derfor kunde selv nu enhver ligefrem Meddelelse være til en grændseløs Forvirring.

#

NB5:129

#

Først Historien lufter ud. Naar alle disse virkelige Mennesker, der maaskee i Samtidighedens Situation, benyttende sig af Fordelen, item af den dem forundte Ugenerethed betræffende hvad Historien vil dømme om dem, have været frække og næsvise nok – naar alle disse virkelige Msker have faaet Forfald og ikke mere ere næsvise, men døde og begravede, og glemte som havde de aldrig været til: saa staaer han tilbage, han, hvem Historien udsaae, han der ydmygt maatte udholde Samtidighedens Qvaler.

NB5:130

#

.... Thi det er nu godt nok, at der, naar man seer sig om i Folket, at der saa er Een der kan sige: jeg er vel kun 34 Aar og er allerede Contoirchef, jeg er kun 29 sidder allerede i en stor Bedrift som Kjøbmand o: s: v:« det er godt, at hver Enkelt har det Godt, Gud give hver Enkelt havde det ell. dog maatte faae det. Men Herre Gud, vi er dog ogsaa en Nation, et lille Folk, der skulde da altsaa ogsaa i hver Generation sørges for, at der var Lidt til Stads, Lidt, som Folket kunde sige om det har jeg. Men i denne Henseende ere Forholdene de meest fortvivlede i Danmark. Middelmaadighed og endelig Klogskab paa jordisk Fordeel forgudes tilsidst, og det ansees som noget usædeligt, ikke at have jordisk Fordeel af en Stræben.

Det er hell. ikke sandt, at hver Enkelt som fik sit Liv betrygget o: s: v:; derfor skal trodse paa det som var den Art Stræben Livets Alvor, og det at tilhøre en Idee Phantasterie, lige omvendt, de skal gjøre en Indrømmelse.

Men desto værre i Retning af det Udmærkede, det Store, kan Danmark kun taale Mulighed ikke Virkelighed. Det kan taale, at der er et Msk., om hvem der kan siges: han kunde – vee ham hvis han gjør det.

NB5:131

#

I Skriftet » *Kommer hid alle I* « o: s: v: gjør jeg hovedsagligen dette: jeg sætter det sammen hvad man siger om Søndagen med hvordan man lever og taler hele den øvrige Deel af Ugen. Naar man saadan sætter sammen, saa skal nok Spliden vise sig, og alt det Løgnagtige med deres Søndags-Prædiken.

NB5:132

#

De Orthodoxe have i Almindl. travlt med, næsten ved hvert Ord, de sige, og om Alt hvad de foretage sig, at tilføie: med Guds Hjælp. I Grunden tænke de ikke stort derved, derfor kagle de saa stærkt. – Jeg troer i al Stilhed, dybt og inderligt, at Gud hjælper mig: derfor tør jeg ikke sige det, at Gud ikke skal blive vred, som vilde jeg lapse mig, og at han ikke skal ophøre at hjælpe mig.

NB5:133

#

Ordsprogene 14, 13: den Ugudeliges Hjerter, idet det leer, haver Smerte. Det har jeg fundet citeret i *Kirketidenden*, i Lutkens *Beskrivelse af hans Hustrue Cornelias Liv*. 3^{die} Bind N° 44. p. 710.

#

NB5:134

Mynsters Anskuelse er egl., at der er en bestaaende Christenhed, og fra det Synspunkt maa han bedømmes.

Han siger (i Prædiken 1ste B. N° 17 vor Daabs Pagt) vi ere ikke beskikkede til at udbrede Xstd.

Dette er nu vistnok sandt, men det er kun halvsandt og her begynder egl. Opgaverne.

NB5:135

#

Een og Anden der selvbehagelig mener at forstaae sig paa Livets Forhold, har maaskee i sin Tid sagt: det er under Mag.K.^s Værdighed at nedlade sig til at røre ved hele Foragtelighedens Usselhed.« O, hvor fornemt. Nei, jeg vilde sige, det er under min Værdighed at have levet samtidig med en saadan Demoralisation og saa tiet, for selv at bevare Pynteligheden i verdslig

Forstand, istedetfor, at al dens Pøbelagtigheds Stænk er evig forstaaet min Pynt.

Det er ogsaa denne lurvede msklige Opfindelse, at det skulde være Stort, at lade være at røre ved det Onde for ikke at udsættes for Følgerne. Tak for det! Verden vil altid have to Fordele: først at skulke sig fra Uleiligheden og saa tillige at beundres derfor, thi det er det Store! Men man bedrager mig endda ikke saa let.

NB5:136

#

De forskellige Fremstillinger (i Skriftet » *Kommer hid alle I som arbeide* o: s: v) af hvad de Forstandige, Statsmanden o: s: v: dømme om Xstus i Samtidighedens Situation, ere blot Udførelser af Endelighedens Dom over det Absolute. I de fleste af dem er der derfor bestandigt noget prophetisk-vanvittigt, idet de som det aller-Afsindigste udsige om Xstus det, som han netop vil. fE naar den Kløge siger: »med mindre han har til Hensigt at blive slaaet ihjel.« Men det havde Xstus netop i en vis Forstand. Og saaledes paa flere Steder.

NB5:137

#

Det at Christus leed for vore Synder er egl. at opfatte som Forsoningen, og derom er det hovedsagelig der skal tales.

Imidlertid lod sig ogsaa her paavise en historisk Tilgaaen. Thi netop Mskenes Ugudelighed, i hvilken de have lært hinanden Aflad fra det Gode, ja indsat det Onde (det Selviske) i det Godes Sted, gjør, at Den, der saa igjen skal udtrykke det Gode, maa komme til at lide, for at vise Maalestokken, maa han lide, og lider altsaa for hvad de Andre forsyndede. Havde Mskene været gode, saa havde de forholdt sig ligefrem til ham, og han ikke behøvet at lide. Men nu lider han, og hvorfor, fordi de Andre ere Syndere.

[a] Herom findes nogle Bemærkninger etsteds i H. Steffens *Anthropologie*. Det findes upaatvivleligt allerede bemærket i Journalen NB² langt henne i den.

I det mindre kan man jo vise, hvorledes i en given Tid Vildfarelsen kan være saa lille, at den kan fjernes uden et Martyrium. Men er dette ikke saa, er et Martyrium nødvendigt for at faae det Sande indsat i sin Ret, saa lider jo denne Martyr for de Andres Synder.

#

NB5:138

#

Det er et sandt Ord, jeg har sagt til mig selv om mig selv: jeg er som en Spion i høieste Tjeneste. Spioner bruger Politiet ogsaa. Det udseer dertil ikke altid just Msker, hvis Liv var det bedste og reneste, lige omvendt; det er snilde forslagene Forbrydere, hvis Snildhed Politiet bruger, medens det tvinger dem ved Bevidstheden om vita ante acta. Ak, saaledes bruger Gud ogsaa Syndere. Men Politiet tænker ikke paa at forbedre deres Spioner. Det gjør Gud. Paa samme Tid som han af Barmhertighed benytter et saadant Msk, opdrager og forbedrer han ham. Men Bevidstheden om vita ante acta er atter her medvirkende til den ubetingede Lydighed, fordi et saadant Msk. ydmygt og sønderknuset maa tilstaae, at hvis overhovedet et Msk. kunde fordre Noget af Gud: han har ubetinget Intet at fordre, men kun at finde sig i Alt, og dog takke for naadig Straf.

NB5:139

#

Den Viisdom bestandigt at gjøre som »de Andre« den er meget beqvem, den bringer alle jordiske Fordele og tillige Anseelse – fordi man er viis. Den Ene smigrer den Anden, idet han beundrer det som Viisdom.

NB5:140

#

Humoristisk Replik: jeg kan døe, det veed jeg nok; men jeg tænker som saa, een Dag mere eller 50 Aar mindre det er mig ganske det Samme.

NB5:141

#

Luthers Prædiken paa *Epistelen 3^{die} Søndag efter Paaske* er et sandt Udtryk af hans Forestilling om Conformiteten og Heterogeniteten mell. det Christelige og det Verdslige. Men allerede deri seer man dog, hvor naturligt det maatte skee at Følgen af Reformationen blev politisk Udvikling. Det hele Sving ind efter i hvad jeg pleier at kalde »den skjulte Inderlighed« blev ikke dialektisk nok sikkert; og saa ligger det saa nær, at faae travlt med Verdsligheden igjen, og gjøre det Første til et ophævet Moment – der forudsættes.

NB5:142

#

Det hele Spørgsmaal om Christendommens Popularitet, om den er populair, behandles aldeles misforstaaet.

Xstd. er ikke upopulair i den Forstand som Kunst og Videnskab ∴ i Retning af Differents mell. Msk. og Msk. Den er upopulair i Retning af det for alle Mskers Fælles. Det er saaledes og vil blive meget upopulairt

at see en sand Forelsket, og som for Elskov vover og lider Alt ene mættet ved og salig i Forelskelsen; det er høist upopulairt, de fleste Msker ville ansee det for Galskab. Saaledes er ogsaa den christelige Selvfornegtelse, Høimodighed o: s: v: høist upopulair, de Fleste forstaae det som Galskab.

I Forholdet til det tilfældigt Upopulaire (beroende paa Differentsten mell. Msk og Msk) maa man sige de Andre forstaae det ikke og dermed Punktum, i Forhold til det væsentlig Upopulaire (lidenskabeligt og i og for sig absolut lidenskabeligt at leve i Noget) maa man sige: de Andre ansee det for Galskab.

NB5:143

#

Men er da Xstus ikke kommet til Verden for at tage Lidelse bort, for at vi skulle have det godt – ikke for at bringe nye Lidelse, er at antage dette ikke at gjøre hans hele Kommen til Verden forfængelig? Ingenlunde. Han er kommet til Verden for at omdanne Msket saaledes, at alle disse msklige Lidelser (Fattigdom, Armod Sygdom, Æres-Tab o: s: v.) bliver en Barnagtighed for Intet at regne. Saaledes vil Xstus omdanne Msket deels ved at lære ham større Frygt, Frygt for Synden, deels ved Saligheden han forjætter, altsaa ved Haabet.

Dette er Xstd., den mindste Borttagelse af det Dialektiske, saa er det ikke mere Xstd.

NB5:144

#

I gl. Dage elskede man Viisdom (φιλοσοφοι) nu elsker man Navn af Philosoph.

NB5:145

#

Verden vil bestandig kun det Gode til en vis Grad. Mskene vil saaledes ingenlunde, at der skal siges om dem, at de ere haardhjertede, de ville tvertimod gjerne kaldes medlidende. Men de ere det kun til en vis Grad ∴ de ere det ikke i Sandhed. Naar da En er det absolut ∴ i Sandhed, ham forfølge de, og sige: det er Forfængelighed. Paa den Maade vinder Verden to Fordele: først den at fritages for al den Opoffrelse der er forbunden med at være i Sandhed medlidende, og saa, at æres og ansees som medlidende.

Saaledes strider Verden, og det er egl. dens Ondskabs Hemmelighed. Den er for klog maaskee ogsaa for god til at ville afskaffe det Gode og det Store – den vil for en moderat Priis tilkjøbe sig Æren og Anseelsen for at være det Store og Gode. Derfor er det Verden saa vigtigt at forfølge det sande Gode, thi ellers er denne hele Trafik gjort umulig.

NB5:146

#

Jeg er som Forfatter en Poeniterende; men hvis jeg lod Mskene forstaae det, saa blev jeg eo ipso ingen Poeniterende, saa ville de maaskee endog holde af mig ∴ jeg vilde ligefrem vinde dem ∴ jeg vilde bedrage dem.

#

NB5:147

#

Derfor kan Mskene i Almdl. slet ikke holde Indtrykket af Xstus i Fornedrelsen fast, fordi de ingen endog blot nogenlunde Forestilling have om hvad det vil sige, at udgive sig for en Anden end man er og den Afgjorthed det fastholdes med, at Ingen faaer Lov at kigge igjennem. De bilder dem i Grunden alle ind, at dersom de havde levet samtidig med Xstus, saa havde de nok skimtet Noget. Paa den anden Side de have hell. ingen endog blot nogenlunde Forestilling om den Selvfornegtelse, der er fornøden for at gennemføre et Incognito, de tiltroe egl. ikke Xstus ret, at han kunde holde tæt. De mærke derfor ikke, at det netop er at ære Xstus at troe, at han formaaede indtil det Mindste at være hverken mere ell. mindre end det foragtede Msk. i et Incognito, som ikke Satan selv kunde gennemskue, et Incognito der kun aabnede sig for Troen. De ere dumme og udialektiske nok til saadan i msklig Tossierie at mene at de smigre ham ved at forsikre at de anede Noget – det troede jeg var at smigre sig selv og ikke Mystifikatoren.

See i denne Henseende har jeg msklig talt gjort Studier, som altid kan bruges.

Det som Msk. i Almdl. ingen Forestilling have om (thi hvor mange leve vel saa dristigt og ideelt) er hvad det vil sige at iføre sig en Charakter, ell. Forskjellen mell. at sige til et andet Msk. jeg vil iføre mig den og den Skikkelse og saa at staae der ligeoverfor ham i den, og vel at mærke nu fra sin Side gjøre Alt for at holde sig i Charakteren. Jeg har forsøgt det med Ironie. Jeg har sagt til et Msk, at jeg altid havde noget ironisk ved mig – og hvad saa, saa var vi jo i Forstaaelse med hinanden, jeg havde aabnet mig. Men naar jeg saa i samme Øieblik traadte i Charakteren, saa var han igjen raadvild. I samme Secund var enhver ligefrem Meddelelse afskaaret, min hele Skikkelse, Blikket, Replikken lutter Spørgsmaalstegn. Nu sagde han: aah, det er Ironie. Han ventede naturligviis, at jeg skulde svare: ja ell. nei, ∴ meddele mig ligefrem. Men i det Øieblik jeg har iført mig Charakteren, stræber jeg blot at være den tro. Nu var det ham en Umulighed at faae en Vished om, om det var Ironie – just dette var Ironie.

[a] ell. hvilken Forskjel der ermell. at docere og den existentielle Kunst at være det og det; at naar jeg docerer er det egl. ved min Hjælp de Andre forstaae, i andet Tilfælde, har jeg taget mig heelt ud af Forholdet til dem, forholdende mig blot til mig selv i at gennemføre min Charakter. Deres Forstaaen vil altsaa beroe paa hvad Kræfter de have i dem selv ∴ jeg examinerer dem.

Men Mskene leve som Piatte-Hoveder,
fruentimeragtigt. See, derfor have de ingen
Forestilling om, hvad det vil sige, naar det behager
Gud at ville være Incognito.

Lad os tage det Mindre, lad os tage Socrates. Hvor
Mange have blot en Forestilling om, hvad det vil sige,
at Ironien hos ham var Charakter-Rolle, at det derfor
ingenlunde var ham om at gjøre at blive forstaaet,
men netop om at holde sig tro i sin Charakter, altsaa
om at blive misforstaaet. Han vilde misforstaaes, thi
han vilde være Incognito. Det var ikke et Indfald
Juleaften for at behage Cousiner og Neveuer -
saaledes levede han Dag ud Dag ind i mange, mange
Aar.